

Nye rammer for fællesskaber

**Fællesskaber
er også noget
vi bygger**

s.8

**Klimasikring med
plads til havneliv
og aktivitet**

s.22

**Bæredygtighed i
byggeriet kræver
samarbejde**

s.34

Vi er en forening – vil du være med?

Som medlem af Realdania får du mulighed for at komme helt tæt på nogle af vores projekter. Vi inviterer til spændende foredrag og arrangementer, hvor du får gode oplevelser og mere viden om Realdanias arbejde. Du kan også få rabat på entrébilletten til en række museer og andre oplevelsessteder. Vi har omkring 155.000 medlemmer. Medlemskab er gratis, og alle, der ejer fast ejendom i Danmark, kan være med.

Du kan melde dig ind på realdania.dk/vær-med

Da H.M. Dronningen fredag den 4. maj 2018 officielt indviede BLOX på havnen i København, var det samtidig startskuddet til en folkefest, der varede hele weekenden. Aktiviteter i og uden for BLOX kombineret med et flot forårsvejr trak 17.000 besøgende til området omkring BLOX. Af disse var 10.000 inde for at opleve huset.

Svære udfordringer kan vi kun løse sammen

Foto: Niels Hougaard

“Vi ved nu, at der er udfordringer, som vi kun kan løse ved formaliseret samarbejde – og at vi er stærke sammen.”

Sådan lyder det fra Heidi Tsimisiris, der er en af de frivillige i landsbyklyngen ‘Hånden under Midtfyn’.

Landsbyen Gestelev, hvor hun bor, er en af de danske landsbyer, der har valgt at gå sammen med andre landsbyer i nærområdet i lokale klynger – for at skabe en fælles identitet og sikre, at der fortsat er tilbud som forsamlingshuse og idrætsfaciliteter. Måske ikke i hver landsby, men i hvert fald i området. Alt sammen noget, der skal bidrage til at styrke det lokale fællesskab og det gode liv på landet i nogle af de områder, som i disse år er udfordret af samfundsudviklingen.

Realdanias årsmagasin 2019 har fokus på fællesskaber og på, hvordan vi med udviklingen af de fysiske rammer for hverdagen i Danmark kan bidrage til mødet mellem mennesker og til fællesskaber. I det hele taget til at styrke sammenhængskraften i vores samfund.

Vi sætter også fokus på, hvordan store og små udfordringer løses bedst i fællesskab. Samarbejde er et centralt element i Realdanias arbejdsform – uanset om der er tale om lokalt drevne projekter eller større landsdækkende indsatser. Vi tror nemlig – ligesom landsbyklyngen på Midtfyn – at vi er stærkere sammen.

Bæredygtighed i byggeriet er en af de andre dagsordener, vi tager op i årsmagasinet. Bygninger står for 40 procent af energiforbruget i Danmark, og en tredjedel af alt affald kommer fra byggeriet.

Det er markante tal. Og det er en udfordring, der ifølge direktør i Dansk Byggeri, Michael H. Nielsen, og filantropidirektør i Realdania, Nina Kovsted Helk, kræver helhedsorienteret nytænkning, regulering og ikke mindst samarbejde på tværs af faggrupper.

En del af de udfordringer, som Realdania arbejder med, findes også i resten af verden. Der skal skabes lokale løsninger på globale problemer. Det gælder f.eks. konsekvenserne af klimaforandringerne. Netop dette er temaet i artiklerne fra Lemvig og det havneprojekt, der skal sikre byen mod den stigende vandstand og samtidig styrke havnens aktiviteter og adgangen til vandet. Et projekt, som vi håber kan inspirere andre. Som formand for KL, Jacob Bundsgaard, understreger i et interview har kommunerne brug for at dele viden om klimaløsninger.

Årsmagasinet beskriver i ord og billeder også en række andre Realdania-indsatser. Vi håber, artiklerne kan være med til at inspirere og være et bidrag til nogle af de aktuelle dagsordener.

Rigtig god læselyst.

Michael Brockenhuus-Schack
Bestyrelsesformand i Realdania

Indhold

Udvikling i landsbyerne

s.16

I den fynske landsbyklynge 'Hånden under Midtfyn' er landsbyer og beboere rykket tættere sammen.

Strategisk kulturstøtte

s.28

Kommuner og fonde fylder mere i kulturstøtten end tidligere. Ny analyse har særligt fokus på museumsstøtten.

Danskerne i det byggede miljø

s.40

Flere end 7.000 danskere har svaret på en lang række spørgsmål om bl.a. deres bolig og nærområde – fra naboskab til indeklima og boligens betydning for livskvalitet.

Forebyggelse af indbrud

s.42

Kampagnen 'Bo trygt!' skal forebygge indbrud. Både boligejere og kommuner kan gøre det svært for tyvene.

Om Realdania

s.55

Læs mere om Realdania, om vores filantropiske mål, vores investeringer og vores medlemsdemokrati.

s.48

Kommuner og regioner fra Skagen til Højer arbejder sammen om en udviklingsplan for Vestkysten. Til gavn for både fastboende og turister.

Forside

Multihuset Hjerttet i Ikast-Brande, der blev indviet i september 2018, er tegnet af arkitektfirmaet C.F. Møller. Realdania har støttet realisering af huset.

Foto: Claus Bjørn Larsen

s.8

De fysiske rammer er vigtige for relationer, fællesskaber og sammenhængskraft i samfundet. Interview med adm. direktør i Realdania, Jesper Nygård.

s.22

Lemvig har fået en højvandsmur ved havnen og samtidig et trædæk til leg, kultur og gåture.

s.34

Bæredygtighed kræver samarbejde, regulering og innovation. Dobbeltinterview med filantropidirektør i Realdania, Nina Kovsted Helk, og direktør i Dansk Byggeri, Michael H. Nielsen.

Livskvalitet gennem det byggede miljø

Realdania arbejder sammen med andre om at udvikle det byggede miljø – de menneskeskabte fysiske rammer for hverdagen i Danmark. Fælles for vores bidrag er, at der er en klar **filantropisk opgave**, og at indsatserne skal understøtte vores filantropiske strategi.

Vi støtter projekter, som opstår lokalt og skaber livskvalitet **lokalt og regionalt**.

Og vi tager selv initiativ til **større indsatser**, der skal finde **fælles løsninger** på nogle af samfundets mere komplekse udfordringer.

Realdania arbejder over hele landet for at forbedre de fysiske rammer for hverdagen

Udfordring

Inden vi går ind i et projekt eller en bredere filantropisk indsats, lokaliserer og analyserer vi den udfordring, som vi ønsker at arbejde med. I et mindre projekt kan dette typisk gøres ret hurtigt, mens det ved større indsatser kan kræve et længerevarende undersøgelses- og analysearbejde. Vi afdækker udfordringerne og kigger også på, hvor vores bidrag kan gøre den største forskel. Vores erfaring er, at hvis vi er grundige i den indledende fase, så bliver projektet bedre, og indsatsen får større effekt.

Mål

I de konkrete indsatser fastlægger vi oftest sammen med vores samarbejdspartnere mål for den samlede indsats, som vi bidrager til. Nogle gange kan vi sætte meget konkrete mål at arbejde frem mod. Andre gange – typisk i nogle af de meget komplekse problemstillinger – kan dette være vanskeligt. Her vil vi typisk monitorere udviklingen på et mere overordnet niveau. Ud over målet for selve indsatsen har vi også typisk et mål for Realdanias eget bidrag – den særlige filantropiske opgave. Det kan f.eks. være at bidrage til ekstra udvikling og innovation i forbindelse med indsatser, som andre samfundsaktører står overfor, ofte for at løsninger kan skaleres og bruges af andre. Et filantropisk mål kan også være at tilvejebringe og dele viden i form af f.eks. undersøgelser, analyser og konkrete erfaringer, der kan gøre nytte bredt i samfundet og måske inspirere til nye måder at tænke på.

Samarbejde

Sideløbende med vores analysearbejde identificerer vi mulige samarbejdspartnere. Det er vigtigt at få de rigtige aktører samlet omkring indsatsen. Det giver både den bedste forankring og den mest langsigtede effekt. Vi arbejder sammen med forskellige parter på kryds og tværs i samfundet, f.eks. staten, kommunerne, civilsamfundet og lokale ildsjæle, det private erhvervsliv og forskningsinstitutioner. I nogle af de større indsatser vil der typisk være tale om samarbejde med mange aktører bredt i samfundet og på tværs af sektorer.

Indsats

Realdania går ind i udfordringer, hvor vi kan se en særlig filantropisk opgave. Hvor ingen andre i samfundet løser opgaven. Eller hvor de aktører, der har opgaven, ikke har mulighed for at løse den i tilstrækkelig grad. Her kan vi gøre en forskel ved at komme med både økonomiske midler og viden. Vores indsatser spænder vidt og går lige fra økonomisk støtte til små ildsjæleprojekter og til, at vi selv igangsætter større indsatser og samler en lang række parter om svære problemstillinger. Fælles omdrejningspunkt for alle vores filantropiske aktiviteter er det byggede miljø – rammerne for hverdagen i Danmark.

Fælles- skaber

Relationer har stor betydning for menneskers oplevelse af at have et godt liv. Og de fysiske rammer for vores hverdag er en vigtig nøgle til at skabe de relationer og den sammenhængskraft i samfundet, der er nødvendig, siger Realdanias adm. direktør, Jesper Nygård.

Af Pia Møller Munksgaard

A photograph of a middle-aged man with glasses and a goatee, wearing a blue suit jacket over a red sweater. He is looking upwards and to the left. The background shows a city street with trees, a traffic light, and a blurred figure of a person walking. Large red text is overlaid on the bottom half of the image.

**er også
noget vi
bygger**

Det var i Nykøbing Falster, og Jesper Nygård var omkring otte år. Han boede med sin mor og far i et helt almindeligt parcelhuskvarter. Men der manglede noget, syntes i hvert fald kvarterets børn: en legeplads.

"Det endte med, at mine forældre stillede vores forhave til rådighed for projektet, og kommunen hjalp vist også med noget økonomi. Med et nyt gyngestativ, et legehus og et par ting mere blev det et samlingssted for områdets børn," siger Jesper Nygård og fortæller videre:

"Den lille legeplads var min første oplevelse af, hvordan de rigtige fysiske rammer kan bringe mennesker sammen. Og gennem hele mit liv har jeg, både privat og professionelt, erfaret, at vores fysiske omgivelser har en direkte indvirkning på relationer og fællesskab – og derfor i sidste ende på vores livskvalitet."

Realdanias opmærksomhed på det byggede miljøes betydning for relationer og sammenhængskraft er ikke ny. Men det har fået ekstra fokus de senere år, og i dag handler et af foreningens seks filantropiske mål om at fremme nye rammer for fællesskaber.

"Når jeg kigger på de knap 3.700 projekter, Realdania har bidraget til gennem sine snart 19 år som filantropisk forening, så spiller det at bringe mennesker sammen en stor rolle i rigtig mange af dem. Lige fra byudviklingsprojekter, der bl.a. bidrager med byrum, forbindelser og mødesteder, og til små ildsjæleprojekter, der skaber lokale fællesskaber," siger Jesper Nygård.

"Også i de større samfundsmæssige indsatser, som f.eks. i yderområderne, ønsker vi at bidrage til at skabe fællesskab og sammenhængskraft. Det kan være i de landsbyklynger, hvor nogle af de mindste byer i landet finder sammen om fælles identitet og aktiviteter. Eller det kan være i de udsatte boligområder i de større byer, hvor vi både bidrager til en række strategiske udviklingsplaner og til helt konkrete fysiske projekter, der skal sikre aktiviteter og mødesteder."

↓ "Flere funktioner i samme hus er noget, vi har eksperimenteret med flere steder, og som vi tror på kommer til at præge fremtidens mødesteder. Et eksempel er Multihuset Hjertet i Ikast-Brande, som både indeholder multisal med sports- og dansegulv, café, udstillingsplads og torv, hvor der sælges varer fra socialøkonomiske virksomheder," siger Jesper Nygård.

Foto: Claus Bjørn Larsen

Når vi indretter byer og områder, skal vi forsøge at gøre det sådan, at folk mødes. Det er egentlig ret elementært.

Jesper Nygård

Adm. direktør i Realdania

Vigtige mødesteder

Der er et behov for at understøtte fællesskaber, siger Jesper Nygård. Udviklingen i samfundet, bl.a. de demografiske ændringer, udfordrer både relationer og sammenhængskraft. Det gælder, når der bliver flere ældre og flere singler – både på landet og i byerne – når undersøgelser viser, at ensomhed er et stigende problem, særligt blandt unge og ældre, og når antallet af nære sociale relationer varierer kraftigt på tværs af befolkningsgrupper.

I en tid, hvor mange foretrækker kortere og mere projektbaserede fællesskaber, og hvor virtuelle fællesskaber kan erstatte fysiske fællesskaber for måske særligt yngre generationer, fremhæver Jesper Nygård de fysiske møder på kryds og tværs af befolkningen som et vigtigt fundament for hele vores velfærdssamfund.

"Vores byer er blevet mindre blandede, end de var for bare 15-20 år siden. Vi bor og færdes i stigende grad blandt mennesker, der ligner os selv – det gælder, uanset om vi bor i Gentofte eller Taastrupgaard. Det er en udfordring, fordi vores velfærdssamfund hviler på en præmis om, at vi i en vis udstrækning også kender og forstår de andres liv. Det er en del af samfundskontrakten og forudsætningen for den høje skat, den store offentlige sektor, den store lighed og den betydelige omfordeling af goder. Det kræver, at

Høje Gladsaxe. Foto: Leif Tuxen

vi møder hinanden i hverdagen,” siger han og tilføjer:
 “Derfor har det både i de store byer og i de små lokalsamfund stor betydning, hvordan vi fysisk indretter os. Der skal være steder, hvor mennesker kan mødes om forskellige aktiviteter. Torve og pladser, beboerhuse, kulturhuse, idrætshaller og skateranlæg.

8,4

Det er rigtig godt, at der fortsat er så mange børn og unge, der er medlem af en traditionel idrætsforening, men det er også vigtigt, at der er rammer om fællesskaber for dem, der hellere vil skate eller lave parkour ude i byen.”

Hverdagens fællesskaber

Nutidens og fremtidens mødesteder er nemlig ikke nødvendigvis de samme som fortidens. Derfor er det heller ikke tilfældigt, at Realdanias mål adresserer nye rammer for fællesskaber.

“Realdania arbejder for nuværende og fremtidige generationer, og vi har fokus på innovation i de løsninger og projekter, vi bidrager til. Det gælder også her. Vi vil gerne støtte originale og innovative løsninger, der understøtter social inklusion og hverdagsfællesskaber.”

Jesper Nygård nævner, at foreningen – i forlængelse af indsatsen for at skabe flere moderne seniorbofællesskaber – nu også går i gang med at kigge på fællesskaber for seniorer uden for boligen. Det kan være i byens rum, idrætshallen eller på det lokale bibliotek.

Ideer til nye fællesskaber kommer ofte fra lokale engagerede ildsjæle rundt omkring i landet. Siden 2011 har Realdania gennem sine ildsjælekampanjer, senest Underværker, støttet mere end 200 af den →

Kilde: Danskerne i det byggede miljø. En undersøgelse foretaget af Kantar Gallup for Realdania og Bolius.

6,3%

Føler sig ufrivilligt alene

I 2010 var det 5,6%, og i 2013 var det 5,7%.

Kilde: Den Nationale Sundhedsprofil, 2017

type projekter. Meget ofte handler det om at anvende forskellige fysiske rammer på nye måder – til gavn for lokalsamfundet.

”Vores erfaring er, at de lokale ildsjæle er rigtig gode til at se potentialerne for nye mødesteder og fællesskaber i deres område. Tag f.eks. Ungdommens Højborg i den lille by Idestrup på Falster, hvor en tidligere brugsforening er blevet restaureret og nu bruges til både ungdomsklub, café og foreningsaktiviteter – kort sagt er den blevet et samlingssted for byen,” siger Jesper Nygård og fortsætter:

”Det er ikke tilfældigt, at vores kampagne med støtte til ildsjælene har sloganet ‘Fællesskaber er noget, vi bygger.’”

Problemløsning er en holdsport

Samarbejde har altid været en kerneingrediens i Realdanias tilgang til filantropisk arbejde.

”Det er skærpet endnu mere med den seneste filantropiske strategi. En række af de problemer, som foreningen arbejder med, er komplekse samfundsproblemer, og her kan man ikke overvurdere

betydningen af at have de rigtige parter med om bordet. Det er samarbejdet, der sikrer forankring og en langsigtet effekt. Det gælder, uanset om vi taler om løsninger på de globale klimaudfordringer eller om at skabe et nyt mødested i et lille lokalsamfund.”

I Jesper Nygårds optik er fællesskab lig med samarbejde – hvis man vil flytte på ting i samfundet.

”Fællesskab er at ville hinanden og at ville skabe ting sammen. Det kræver, at man respekterer hinandens udgangspunkt, vilkår og rammebetingelser. Der er stor forskel på at være en kommune, en privat virksomhed eller en filantropisk forening som os. Problemløsning er en holdsport, og samarbejde er learning by doing. Jo mere man øver sig, jo bedre bliver man til det,” siger Jesper Nygård. •

Med alderen stiger også oplevelsen af ensomhed for mange. Derfor arbejder Realdania sammen med pensionselskaber og almene boligorganisationer om at udvikle moderne seniorbofællesskaber med særligt fokus på fællesarealerne.

Foto: Leif Tuxen

Den filantropiske opgave

Realdania skal bidrage, når der er en klar filantropisk opgave. Det er der, hvis en opgave eller udfordring ikke tages op af andre, eller hvis det offentlige eller det private marked ikke kan løse den i tilstrækkelig grad. Vores rolle er populært sagt at 'fylde ud' og 'lægge oven på'.

Vi kan supplere samfundets aktører, f.eks. det offentlige eller det private marked, der hvor der er brug for ny viden, udvikling og nye løsninger. På den måde kan vi tage risikoen ud af udviklingsarbejdet for dem. Vores ressourcer kan medvirke til at 'geare' de penge, som samfundet alligevel skal bruge, så de skaber større effekt eller rammer et problem mere præcist.

Det gælder f.eks., når vi bidrager til de skole-renoveringer, som allerede er planlagt, så de i højere grad også får fokus på børnenes indeklime. Eller når

vi gennem analyser identificerer, at udbuddet af seniorbofællesskaber ikke matcher efterspørgslen, og efterfølgende går i partnerskab med en stribe bygherrer om at få udviklet flere.

Partnerskaber og samskabelse er nøgleord i Realdanias arbejde, og vi ønsker altid at have alle relevante interessenter med omkring bordet. I et mindre projekt kan det være lokale ildsjæle og kommunen. I store komplekse problemstillinger kan det f.eks. være staten, kommunerne, erhvervslivet, vidensinstitutioner, private parter, fonde og foreninger.

Det sikrer, at vi understøtter en større og mere langsigtet indsats, som ikke er drevet af os – men af de aktører i samfundet, som 'ejer' opgaven. Det er ikke Realdania, der i mange år fremover skal bygge seniorbofællesskaber eller sikre bedre indeklime i vores skoler. Vi kan være med til at bidrage i en start- eller udviklingsfase med viden og gode eksempler – og være med til at sætte problemet på dagsordenen.

Realdania har en særlig forpligtelse til at have fokus på fællesskaber og samarbejde. Vi arbejder for at skabe livskvalitet gennem det byggede miljø, og relationer og livskvalitet hænger tæt sammen.

Og så kommer vi fra et udgangspunkt, der også var et fællesskab. En forening, der tidligere gennem 150 år var funderet på realkredit, og som netop i sin tid opstod som en fælles løsning på fælles problemer. •

Fællesskaber lokalt, nationalt og globalt

Foto: Dennis Kristensen

Maltfabrikken i Ebeltoft

Maltfabrikkens karakteristiske røde bygninger har ligget i dvale i tyve år, men i løbet af 2019 bliver industribygningerne fra 1861 restaureret og fornyet til Ebeltofts nye mødested. Fabriksanlægget forvandles til et folkeligt omdrejningspunkt for kreative erhverv og kulturoplevelser – et samlingssted hvor aktive brugere i alle aldre vil mødes på tværs af interessefællesskaber. Den nye maltfabrik vil rumme faciliteter som ungekulturhus, museum, bibliotek, kontorfællesskaber, koncertsal og mikrobryggeri. Maltfabrikken vil skabe både social og fysisk sammenhæng i byen – det sidste ved at binde det gamle købstadsmiljø sammen med havnefronten.

Fitness for alle

Motion gavner alle – også mennesker med bevægelsehandicap. Men mange fitnesscentre er svært tilgængelige, både fysisk og mentalt, for mennesker med et bevægelsehandicap. Gennem ny forskning og tre eksempelprojekter har kampagnen 'Fitness for alle' som mål at give alle, uanset handicap, mulighed for at sætte gang i kroppen i fællesskab med andre. Målet er, at fitnesscentre får bedre adgangsforhold og designes, så de i højere grad udstråler imødekommenhed og tilgængelighed.

Med en sundere og stærkere krop styrkes både livskvaliteten, velværet og muligheden for at være selvhjulpne. Kampagnen er støttet af Realdania, fordi det aktive samvær er med til at styrke ligeværdige fællesskaber.

Foto: Kasper Rønder

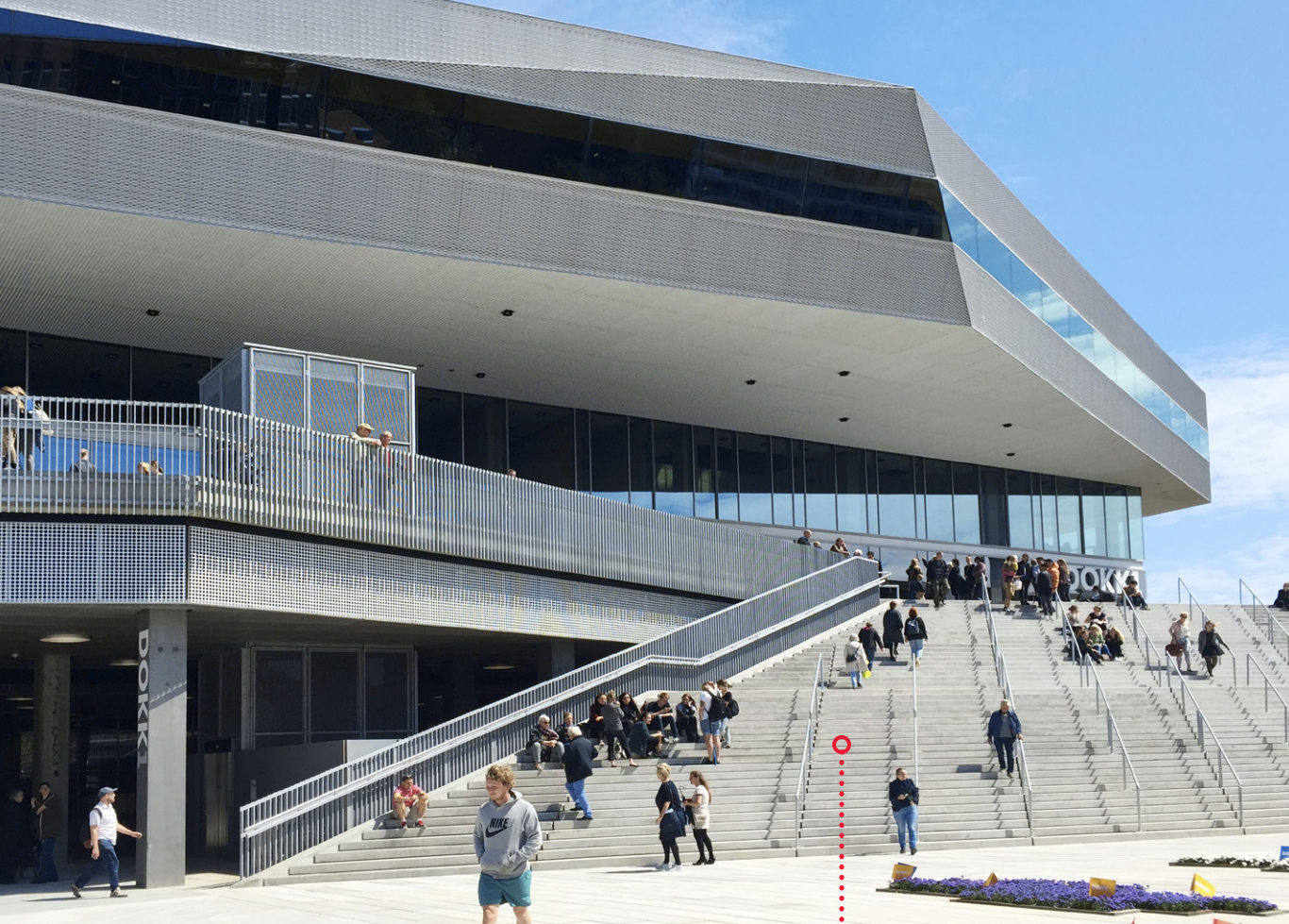

Foto: Pia Møller Munksgaard

..... Havnepladser i Aarhus

Den gamle industrihavn i Aarhus er blevet forvandlet til en havn for mennesker og for aktivitet. Byens gamle middelalderkerne er koblet til vandet, og der er skabt et helt nyt centralt samlingssted – inden for i Dokk1 og udenfor på de omgivende pladser, bl.a. den 12.000 kvadratmeter store havneplads.

Siden indvielsen i sommeren 2017 har de nye havnepladser lagt grund til en lang række aktiviteter. Fra små hverdagsfællesskaber som madpakkespisning og sommerleg i springvandet, fodbold i boldburet og outdoor styrketræning ved vandkanten til store begivenheder med tusindvis af mennesker – bl.a. koncerter, VM i fodbold på storskærm og flere sejlsportsbegivenheder.

Foto: Michael Bocchieri, AFP/Scanpix

..... Bynetværket C40 og klima

Kampen mod klimaforandringer kræver en særlig – og fælles – indsats. Udfordringerne er globale, men de er forbundet til lokale løsninger. C40 er et netværk af borgmestre fra verdens førende byer, som sammen arbejder for at reducere CO₂-udledningen og øge byernes modstandsdygtighed over for klimaforandringerne. Realdania støtter C40-netværket, fordi klimaudfordringerne skal løses i fællesskab, og fordi det er nødvendigt, at vi både globalt og nationalt deler viden og lærer af hinanden. Målet er at udbrede de bedste klimaløsninger fra C40-partnerskabet til de danske byer og de bedste danske klimaløsninger til resten af verden. Realdania støtter samtidig C40's topmøde for borgmestre, Mayors Summit, som København har fået æren af at holde i oktober 2019. Her vil flere end 1.000 delegerede fra verdens 96 ledende klimabyer mødes for at drøfte, dele og konkretisere klimaindsatser byerne imellem.

Heidi Tsimisiris er frivillig i landsbyklyngen 'Hånden under Midtfyn' og bor selv i landsbyen Gestelev.

Vi skal huske at fejre de små sejre

I landsbyklyngen 'Hånden under Midtfyn' er beboerne rykket tættere sammen. Jorden er gødet for mere samarbejde. Men efter halvandet år ved de også, at fællesskab er et langt, sejt træk.

Af **Stine Munk Rasmussen** Foto **Steffen Stamp**

Når mediernes skriver om yderområder, handler det ofte om forfald. Objektivt set er landsbyerne omkring Ringe da også demografisk udfordret. Her er kun små lokalsamfund uden dagligvarebutikker. Men for halvandet år siden besluttede beboerne at gøre op med fortællingen om afvikling. Lokale kræfter samlede sig i landsbyklyngen 'Hånden under Midtfyn' med støtte fra Realdania, DGI og Lokale og Anlægsfonden. Målet er mere fællesskab på tværs.

"Vi ved nu, at der er udfordringer, som vi kun kan løse ved formaliseret samarbejde – og at vi er stærke sammen," siger Heidi Tsimisiris. Hun er én af de frivillige, der driver landsbyklyngen.

Rige på kompetencer

Klyngen består af godt 3.000 personer fordelt på 17 lokalsamfund, der lægger sig som en udstrakt hånd under den midtfynske by Ringe. Stråtækt bondeidyl, arkitekttegnet nybyggeri og nedslidte parcelhuse ligger side om side i Gestelev, en lille landsby vest for Ringe.

Her bor Heidi Tsimisiris. I et stort brunt bjælkehus, hvor kongelig jagthytte møder Villa Villekulla. Baghaven er så stor, at der er blevet plads til en beachvolleybane. Ilden buldrer i den åbne pejs i stuen, hvor Heidi Tsimisiris fortæller om hverdagen i landsbyklyngen.

"Vi har arbejdet målrettet på øget kendskab. →

Hånden under Midtfyn

Landsbyklyngen 'Hånden under Midtfyn' ligger sydvest for Ringø og består af 17 små landsbysamfund og bebyggelser i de fire sogne Espe, Gestelev-Heden-Vantinge, Herringe og Hillerslev.

Det har været en gave at få indblik i de mange menneskelige ressourcer, vi besidder på tværs af landsbyerne – sammen kan vi virkelig det meste. Her er håndværkere og historikere, kunstnere og kommunalt ansatte. Vi er rige på energi og kompetencer. Vi skal bare hæve blikket," siger hun.

Heidi Tsimisiris er selv vokset op i området. Efter et par år med uddannelse og udlængsel slog hun sig ned i Gestelev. I dag deler hun villaen med sin mand og en datter på otte år.

Kendskab på tværs

Det primære mål med samarbejdet har været mere kendskab på tværs. Langsomt at gøde jorden for mere fællesskab, f.eks. ved at organisere sig i kredse om forskellige temaer og ved at mødes både fysisk og virtuelt.

"Kommunikation har været et stort projekt i sig selv. Hvordan får vi overhovedet spredt budskabet om, at vi nu er en klynge? Vi er rigtig godt på vej, men det er ikke noget, der sker med det samme. Selv små skridt fremad tager lang tid."

De fem forsamlingshuse i landsbyklyngen er et eksempel på, at hensigtserklæringen om øget samarbejde begynder at virke i hverdagen. Tidligere var forsamlingshusene små virksomheder, der konkurrerede om de samme kunder. I dag arbejder de sammen.

Heidi Tsimisiris husker en episode med en rotte, der dukkede op ved ét af forsamlingshusene og skabte umiddelbar panik og frygt for lukning i en periode. Her trådte de øvrige forsamlingshuse i landsbyklyngen straks til og støttede op om de familiefester, der var i fare for kuldsejling.

Gradvist er der kommet flere konkrete initiativer i landsbyklyngen. Det såkaldte borgerbudget er en pulje finansieret af Faaborg-Midtfyn Kommune, som alle beboere i landsbyklyngen kan søge til projekter, der styrker fællesskabet – f.eks. yogamåtter til friskolen eller av-udstyr til et forsamlingshus. På et fællesmøde stemmer alle fremmødte om, hvilke projekter der får penge.

Stråtækt bondeidyl og andre typer boliger ligger side om side i Gestelev, en af landsbyerne i landsbyklyngen 'Hånden under Midtfyn'.

Lysten driver værket

Ikke alle kan mønstre overskud til arbejde, fritid og forældretra efterfulgt af lange debatmøder i landsbyklyngen. Det er der forståelse for.

"Det skal være lysten, der driver værket. Det er vigtigt at fejre de små sejre i stedet for at blive frustreret over de ambitiøse projekter, vi ikke når. Ellers brænder man hurtigt ud."

Heidi Tsimisiris fortæller, at det kan være udfordrende at arbejde i nye fællesskaber på tværs af landsbyer, hvor man sætter spørgsmålstegn ved gamle traditioner og tænke måder for at skabe nye fælles fortællinger.

← Borgerbudgettet går til ideer, der styrker fællesskabet – f.eks. en ny legeplads, yogamåtter til friskolen eller av-udstyr til forsamlingshuset. På stormøder bliver der stemt om, hvilke projekter der får penge.

“Gode relationer på tværs af landsbyerne i området er en kolossal styrke i forhold til livskvaliteten i området. Men den rejse, vi er på, kan også føles sårbar, fordi vi læner os op ad hinanden på en måde, vi ikke har gjort tidligere.”

De frivillige ildsjæle, der lægger kræfter i landsbyklyngen, er vidt forskellige, både når det handler om politik og personligheder. Men viljen til fællesskabet vejer tungt, også når processerne bliver svære, som Heidi Tsimisiris siger:

“Vi er altid enige om målet. Men vi kan godt have forskellige holdninger til vejen derhen.” •

“
Når man først får åbnet for de gode ideer, så spreder initiativerne sig som ringe i vandet.

Heidi Tsimisiris

Frivillig i landsbyklyngen ‘Hånden under Midtfyn’

Udfordring

Landdistrikterne er under forandring. I mange landsbyer bliver der færre indbyggere, og det er vanskeligt at drive skoler og institutioner, idrætsfaciliteter og butikker. Tomme huse forfalder, og de yngre borgere rykker til de større byer. Der er brug for nye løsninger og indsatser, der fortsat gør det attraktivt at leve landsbylivet.

Mål

Målet er at styrke livet og fællesskabet på landet. Et stærkt bånd mellem landsbyer, der ligger geografisk tæt på hinanden, kan være med til at løfte et område og vende en negativ udvikling. Indsatsen understøtter Realdanias strategiske mål om at fremme stedbundne potentialer over hele landet og nye rammer for fællesskaber.

Samarbejde

Landsbyklynger er et samarbejde mellem Realdania, DGI og Lokale og Anlægsfonden, som fra 2016 til 2018 har støttet 29 landsbyklynger over hele landet.

Indsats

En landsbyklynge er et antal landsbyer, der samarbejder om fælles strategiske mål. Det sker i netværksform, hvor landsbyerne med hjælp fra en konsulent sætter ord på – og aktiverer – de lokale potentialer. Hver af de 29 klynger har særlige fokuspunkter. Nogle har arbejdet med at styrke det frivillige arbejde på tværs af landsbyerne – andre med at skabe bedre infrastruktur.

I forlængelse af projektet har Realdania og Lokale og Anlægsfonden i 2019 lanceret en ny kampagne. Her bliver op til 20 anlægsprojekter realiseret i landsbyklynger fordelt over hele landet – f.eks. i form af nye mødesteder, som indbyder folk i alle aldre til meningsfyldt samvær.

Læs mere på landsbyklynger.dk

Fotos: Jan Knudsen

Ilimanaq

Ilimanaq – en lille bygd knap 300 km nord for polarcirklen i det vestlige Grønland – spiller en vigtig rolle i formidlingen af grønlandsk verdens- og kulturarv. Her overtog Realdanias datterselskab Realdania By & Byg i 2013 to fredede historiske huse: Missionæren og handelsmanden Poul Egedes hus og kolonialbutikken, der begge er fra 1700-tallet. Herefter startede

arbejdet med at restaurere, bevare og omdanne husene til formidlingscenter, restaurant, konferencelokale og butik med handel af lokale fangster og jagtudbytter. Med restaureringen af de to huse er bevaringen af et stykke grønlandsk arv sikret og levendegjort, så kulturarven fremover kan formidles til så mange som muligt. Realdania By & Byg modtog i 2018

Før restaureringen

for bygningskulturen for verdensarven for Grønland

Europa-Kommissionens prestigefyldte kulturarvspris – Europa Nostra-prisen – for restaureringen.

De historiske huse skal sammen med 15 nyopførte turisthytter og forbedret infrastruktur i bygden skabe arbejdspladser, udvikling og indtægter til lokalsamfundet på en måde, som sikrer

økonomisk og social bæredygtighed – med udgangspunkt i stedets værdier og respekt for Grønlands kulturarv.

Ilimanaq ligger i et naturområde, der er på UNESCO's verdensarvsliste.

Plads til klimasikring, koncerter og havneliv

Højvandsmuren bugter sig langs havnen og kan holde vandet ude, når efterårsstormene raser. På trædækket er der bl.a. lavet et hul med et net, hvor børnene kan fange krabber.

Både borgere og turister skal kunne komme ned til vandet på Lemvig Havn. Samtidig skal vandet holdes ude af byen, når oversvømmelserne rammer. Derfor har byen gennemført et klimatilpasningsprojekt, der kombinerer en højvandsmur og nye, attraktive byrum.

Af **Signe Cain** Foto **Claus Bjørn Larsen**

Yngre og ældre går tur på trædækket, fritidsfiskere er i gang med at ordne joller og træskibe, restauranter er så småt ved at åbne, og på den gamle bedding er der arbejde i gang. Det er formiddag på Lemvig Havn. Vandet er roligt lige nu – men sådan er det ikke altid.

Klimaudfordringerne i Lemvig er ikke nye. Det ses tydeligt på gamle billeder – f.eks. på et foto fra ca. 1900, hvor der er oversvømmelse, og folk står på flydende træbjælker og sejler rundt i joller helt oppe ved husene.

”Vi har altid været klimaudfordret i det her område, og vi har været vant til at bygge diger og lægge sandsække ud for at beskytte byen. Over de næste 60 år skal vi regne med, at vandspejlet stiger mellem en halv og en hel meter, og stormene vil blive værre. Derfor er det afgørende at gøre alt, hvad vi kan for at sikre byen,” siger borgmester Erik Flyvholm [V]. I efteråret 2018 indviede Lemvig byens nye klimasikringsprojekt, der er støttet af Realdania.

Lemvig er ikke alene. Danmarks Meteorologiske Institut vurderer, at det mest sandsynlige klimascenarie for Danmark er en havvandsstigning på i gennemsnit ca. 0,7 meter over de næste 100 år. Hvis der ikke gøres noget for at beskytte byerne i de kommende år, vil de estimerede skader stige til ca. 43 mia. kr. om året, hvis vi regner knap 100 år frem i tiden til år 2117. Det viser en beregning, som COWI har udarbejdet for Realdania.

Krabber, koncerter og den gamle bedding

Da fiskeauktionen på Lemvig Havn lukkede i 2008, gik byen i gang med en plan for at omdanne havnen til en oplevelseshavn. Med god plads til fritidsfiskere, lystbåde og masser af rekreative muligheder. En del af omdannelsen var at klimasikre Lemvig Havn med en højvandsmur. Ideen var, at højvandsmuren skulle bugte sig hen ad havnens vestlige del. Der er lavet porte i muren, så man fra byen kan komme ned på havnen flere steder. Samtidig kan der lukkes af, når efterårsstormene raser. Muren i beton kan tage en vandstigning på op til 2,10 meter. →

Merværdi

I disse år investerer kommunerne mange milliarder i klimatilpasningsløsninger. Derfor giver det god mening at tænke i helheds løsninger, når byerne skal beskyttes mod kraftig regn, stormflod og havvandsstigninger. Løsninger, som sikrer mod vandet, og som samtidig kan bidrage til liv og aktivitet i byen og adgang til vandet, når vejret ikke raser. På den måde får vi alle sammen mere værdi for pengene.

I det nye klimasikringsprojekt er højvandsmuren forlænget og er nu en del af en samlet løsning, hvor der også er skabt nye muligheder for at bruge havnen til at lege, slappe af og dyrke sport. Et stort trædæk i forskellige niveauer er etableret som en del af projektet. Her er der lavet et hul, hvor børnene kan fange krabber. Og yderste del af trædækket er en scene, der f.eks. kan bruges til koncerter.

Borgmester Erik Flyvholm viser rundt og fortæller, alt imens vi bliver overhalet af løbere og mindre grupper på gåtur.

”Nu har vi færdiggjort højvandsmuren. Det var vigtigt for os at skabe endnu flere muligheder for ophold og liv på havnen. Og det får vi bl.a. med trædækket her. Samtidig havde vi et stort ønske om at bevare nogle af erhvervsarealerne på havnen. Så der var meget, der skulle tænkes sammen,” fortæller Erik Flyvholm.

Mellem to dele af trædækket er der lavet en lille vippebro, så både kan komme igennem. Der er også gjort plads til forskellige virksomheder langs havnen, og den gamle bedding er bevaret.

Før stod beddingen under vand, hver gang der var oversvømmelse. Nu ligger den sikkert bag højvandsmuren.

Jeg håber, at andre vil lade sig inspirere til at lave klimasikring, der samtidig giver nye spændende byrum.

Erik Flyvholm
Borgmester, Lemvig Kommune

Undervejs i projektet blev borgere og brugere af havnen taget med på råd. For at skabe en havn, der opfylder behovene hos både dem, der bruger den hver dag, dem, der bruger den i weekenden, og dem, der kommer rejsende til byen.

”Oprindeligt var tanken, at muren skulle gå oppe ved vejen. Men i løbet af forprojektet stod det klart, at der var stort ønske om at kunne gå langs vandet hele vejen langs havnen. Og om at trække det rekreative helt ned til vandkanten,” siger Erik Flyvholm.

Derfor blev det en løsning, hvor muren ligger bag trædækket og nogle steder er en del af bygningerne. På den måde fungerer muren også som afskærmning og skillelinje mellem trædækket og erhvervsarealerne.

Havnen og byen bundet bedre sammen

Lemvig oversvømmes hyppigt. På højvandsmuren står der 'Bodil 2013 - 1,83 m' og 'Egon 2015 - 1,95 m' som et vidnesbyrd om to af de efterårsstorme, der senest har ramt. Og langs havnen er flere restauranter og butikker bygget på stolper.

0,7m Havvandsstigning

Danmarks Meteorologiske Institut vurderer, at det mest sandsynlige klimascenarie for Danmark er en havvandsstigning på i gennemsnit ca. 0,7 meter over de næste 100 år.

Udfordring

Havvandet stiger, og vi kan forvente flere og mere voldsomme stormfloder i fremtiden. Det kan få alvorlige konsekvenser for et land som Danmark, hvor de ti største byer ligger ud til kyst eller fjord. Ændringer i kystbeskyttelsesloven i september 2018 betød, at kommunerne fik større ansvar for kystbeskyttelsen. I praksis betyder det, at der i endnu højere grad er pres på kommunerne i forhold til at finde frem til de rigtige løsninger. Kommunerne skal til gengæld finde balancen mellem dyre klimasikringer og risikoen for endnu større regninger, hvis de lader stå til.

Mål

Realdanias samlede indsats for byerne og det stigende havvand har som mål at udvikle nye svar på, hvordan byerne kan møde havvandet i en fremtid med højere havvandstand og flere og voldsommere stormfloder. Indsatsen skal bl.a. skabe ny viden, nye samarbejder, bedre kompetencer hos de relevante aktører og endelig konkrete fysiske løsninger, der kan inspirere byer og kommuner i hele landet. Målet er, at vi som samfund får mest muligt ud af milliardinvesteringerne til sikring af byerne. Indsatsen understøtter Realdanias filantropiske mål om at fremme bæredygtige byer.

Samarbejde

Realdania samarbejder med Miljø- og Fødevarerministeriet, Københavns Universitet, Danmarks Tekniske Universitet, Arkitektskolen Aarhus, Teknologirådet og en række kommuner om indsatsen.

Indsats

Realdanias indsats løber frem til 2022 og angriber problemstillingen gennem forskellige spor. Der er bl.a. fokus på at skabe både overordnet og praksisnær viden og at indsamle og sprede viden. Det skal bl.a. ske gennem netværk og brede folkelige debatter, bud på nye finansieringsmodeller og gennem helt konkrete nytænkende løsninger, der beskytter byer mod havvand. I første omgang støttes op til 20 kommuner med konkret planlægning, og senere vil der være støtte til et mindre antal konkrete anlægsprojekter, der kan være til inspiration for andre byer.

Fra havnen kan man flere steder se op i gågaden gennem de små gader. Og fra den store trekantede del af trædækket fortsætter akse op til torvet med kig til kirketårnet.

"Klimasikringsprojektet får byen og havnen til at hænge bedre sammen. Vi fik f.eks. mulighed for at rive en bygning ned, så der nu er frit udsyn," siger Erik Flyvholm, der regner med, at den nye del af havnen vil gøre Lemvig endnu mere populær hos turisterne.

Der, hvor trædækket slutter, er planen nu at skabe et 'Klimatorium'. Et centrum for udviklingsprojekter inden for forsyning og klima og rugekasse for nye klimaiværksættere. Således skal havnen også bruges som et sted, hvor der formidles nye bud på klimaløsninger.

"Jeg håber, at andre vil lade sig inspirere til at lave klimasikring, der samtidig giver nye spændende byrum. Jeg synes, vi har fået det bedste ud af behovet for at klimasikre Lemvig. Havnen ligger jo i hjertet af byen, og den skal være for alle," siger Erik Flyvholm. •

Jacob Bundsgaard

Jacob Bundsgaard (S), formand for KL og borgmester i Aarhus

Vi har brug for klimaviden fra hinanden

Projekter på klimaområdet handler både om naturbeskyttelse, livet ved kysterne og store samfundsmæssige værdier. Når kommunerne gennemfører klimatilpasningsprojekter, kan der være hundredvis af millioner på spil. Derfor kan kommunerne drage nytte af hinandens erfaringer. Det siger Jacob Bundsgaard (S), formand for KL og borgmester i Aarhus.

"Mange kommuner laver kun få større klimatilpasningsprojekter, så det er afgørende, at de trækker på viden andre steder fra for at kunne gøre det kvalificeret og skabe de bedste løsninger," siger Jacob Bundsgaard.

Han tilføjer, at de gode løsninger sagtens kan byde på andet og mere end klimasikring. At byudvikling kan tænkes ind samtidig og derved f.eks. tilføje byerne flere rekreative muligheder.

"Når man går i gang med klimasikringsprojekter, skal man selvfølgelig løse et konkret problem. Men når man alligevel er i gang med de store investeringer, giver det god mening også at arbejde med byrum og rekreative oplevelser. Jeg oplever, at der er en stor villighed i kommunerne til at tænke klimaløsninger ind i byens udvikling," siger Jacob Bundsgaard.

Når kommunerne skal blive klogere på klimaløsninger og høste andres erfaringer, kan de bl.a. gøre det på portalen klimatilpasning.dk. En række ministerier, styrelser og interessenter som KL og Danske Regioner står bag portalen.

"KL's rolle er at bidrage til at formidle viden og tage de mere overordnede diskussioner med bl.a. politikere om rammebetingelser. Det gør vi selvfølgelig i dialog med kommunerne," siger Jacob Bundsgaard.

Klimakampen skal vindes på tværs af kommune- og landegrænser, og Jacob Bundsgaard peger på den vigtige rolle, som Realdania og andre filantropiske aktører spiller.

"Filantropien kan tage favntag med de allerstørste udfordringer, vi har. De kan tænke langsigtet og har muskler til at gennemføre nogle eksempelprojekter, hvor vi ikke på forhånd kender udfaldet. Netop fordi klimaproblematikker går på tværs af kommuner, regioner og fagområder, er der brug for katalysatorer for samarbejdet."

KLIMA 100

Publikationen Klima100 har samlet 100 af de mest innovative kommunale løsninger inden for bl.a. klimatilpasning i Danmark. Løsningerne kan skaleres og implementeres både lokalt og globalt, så alle landets kommuner kan lade sig inspirere af hinanden og være med til at skabe en grønnere fremtid. Realdania er initiativtager til Klima100.

Publikationen kan downloades på realdania.dk

Klimasikker havn med plads til alle

Klimasikringsprojektet i Lemvig Havn har givet byen en mur, der kan holde vandet ude. Samtidig er der også skabt god plads til den gamle bedding, fritidsfiskerne, forretningerne og oplevelser på trædækket. Det fortæller de, som færdes dagligt på havnen.

Af **Signe Cain** Foto **Claus Bjørn Larsen**

Havnen er blevet dobbelt så stor

Thomas Gundersborg

Bosat i Lemvig hele sit liv og er kommet på havnen, siden han var barn i 1950'erne og 1960'erne. Fritidsfisker og formand for Marineforeningen

Der har altid været fare for, at vandet kom op i byen. Nu har vi fået noget, der kan stoppe vandet, og det giver noget ro – især for dem, der bor hernede ved havnen. Jeg er imponeret over, at det er blevet så flot. Når det nu ikke kan være en fiskerihavn længere, så er det positivt, at man gør sig så meget umage. Vi har i Marineforeningen kontakt til andre marineforeninger i havnene her ved Limfjorden, og de er ret misundelige. Vi, der bruger havnen, er blevet taget med på råd i forhold til, hvad der skulle ske, og det er meget positivt, synes jeg.

Klimasikring betyder alt

Vita Andersen

Bosat i Lemvig ad flere omgange siden 1980. Medejer af bowlingcenter på havnen

Det betyder alt med klimasikring. Jeg har haft restaurant på havnen, og vi havde oversvømmelse flere gange om året, hvor vandet kom ind, og alt blev ødelagt. Det giver tryghed, at vi nu er bedre sikret. Det, der er lavet, gør også, at man bliver mere stolt af byen. Havnen hænger meget bedre sammen nu, og den er mere forbundet til midtbyen. Når jeg har mine børnebørn, går vi altid tur hernede. Vi skal på legepladsen og så ud på det nye trædæk. Vi bruger havnen på en helt anden måde nu.

Lemvig bliver mere moderne

Anne Bøg-Jensen

Født og opvokset i Lemvig. Går i 3.g på HTX i Holstebro

For nogle år siden blev den anden del af havnen renoveret, og det gjorde, at der kom flere unge hernede. Nu er det hele havnen, der er forbundet. Der ligger en skaterbane længere ude, og den kan man meget lettere komme hen til nu. Jeg tror, at de unge kommer til at bruge havnen meget om sommeren til at være hernede om aftenen. Det gør rigtig meget om al træet hernede, og den nye store plads på trædækket bliver rigtig god at bruge til eksempelvis loppemarkeder. Havnen har altid været en vigtig del af Lemvig, så det er rigtig fint, at den følger med tiden. Lemvig bliver ligesom lidt mere moderne.

Godt at de bevarede beddingen

Henning Thøgersen

Bosat i Lemvig i 40 år. Pensionist og formand for Træskibslauget

Jeg har været her, siden det var en fiskerihavn, men nu er det jo mere en rekreativ havn. Det er vigtigt, at man ikke fjerner alt det oprindelige. For os i Træskibslauget har det været en mærkesag, at man skulle bevare beddingen. Ud for beddingen var der bare en grim stensætning før, men med trædækket er der lavet en ny funktion. Man har ikke ødelagt noget, men lavet det rigtig genialt. Vi er jo vant til, at vandet kommer hver vinter, og vi kan godt se, at det bliver værre – vandet kommer højere og højere op. Så det rigtige er at få lavet højvandsmuren, og når den samtidig kan laves, så det ser pænt ud, er det en gevinst.

Turisterne er vigtige for byens fremtid

Karsten Andersen

Bosat i Lemvig siden 2006. Ejer af butikken Bolig og Blomster, der ligger ved havnen

Det er mere end en forbedring af havnen, det er et løft af hele Lemvig. Jeg synes, at det er smuk arkitektur, og der er blevet lavet et miljø, hvor man kan bruge vandet. Når vi nu er i en havneby, er det vigtigt, at man bruger vandet – det er jo det, alle søger. Det er meget vigtigt for byens fremtid, at vi satser på turister. Nu kan man slappe af og sidde helt nede i vandkanten med en madkurv eller bare tage en pause. Det er også vigtigt for os, der ejer en butik, at der er god forbindelse mellem havnen og byen. Vores butik ligger højt, men længere nede ad gågaden har butikkerne flere gange stået under vand. Det forhindrer muren nu.

Kulturstøtten driver også andre kommunale dagsordener

Museet Ragnarock ligger i Roskildes nye bydel Musicon, der er et tidligere industriområde. Museet formidler dansk ungdomskultur fortalt gennem rockens og poppens lyd, billeder og symboler og er støttet af Realdania. Projektet understøtter byudviklingen i Roskilde og er samtidig et fint eksempel på, hvordan tiloversblevne industriarealer kan transformeres og blive genbrugt til nye og kreative formål.

Kommunerne har gennem årene overtaget en del af den kulturstøtte, som staten traditionelt har stået for, og de fleste kommuner bruger kulturstøtte langt mere strategisk end tidligere. Det viser en ny analyse af kultur- og museumsstøtten i et historisk perspektiv.

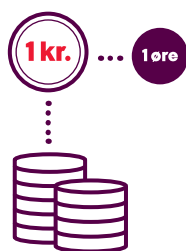
Af Pia Møller Munksgaard

Analysen, som er udarbejdet af Rasmussen & Marker for Realdania, beskæftiger sig med udviklingen af kulturstøtten siden 1961, hvor Kulturministeriet blev oprettet, og den har særligt fokus på museer. Ud over at kommunerne har overtaget en del af støtten, viser den også, at fondenes rolle er øget, og at de engagerer sig langt mere aktivt i de projekter, de støtter. Vi har stillet en af forfatterne, Lasse Marker, fem spørgsmål om analysen.

Hvad er de vigtigste tendenser i den periode, I har undersøgt?

Siden oprettelsen af Kulturministeriet i 1961 har staten ført en ekspansiv kulturpolitik med voksende bevillinger til museumsområdet. Den dominerende vision har siden da været at få kulturen ud til alle, især ikke-brugerne, så vi kan blive dannet til at blive demokratiske borgere. De seneste ti år har staten dog skåret i museumsstøtten, hvilket har taget fart siden 2016 med indførelsen af omprioriteringsbidraget, der pålægger alle statsstøttede kulturinstitutioner årlige topcentprocentbesparelser.

Det har medført, at kommunerne og fondene i højere grad er trådt til. Med Strukturreformen i 2007 bliver kultur i stigende grad en markør, som de nye kommuner bruger i deres erhvervsudvikling, bosætningspolitik og turismestrategi. Samt som løftestang til at løse andre velfærdsopgaver som uddannelse, sundhed og integration. I dag er det således i vid udstrækning kommunerne, der driver kulturpolitikken. For mange museer betyder det, at kommunen i dag er den vigtigste interessent, og museerne orienterer sig derfor i stigende grad imod lokalpolitiske agendaer.

For hver krone...

For hver krone, man betaler i skat, går der ca. 1 øre til kultur og fritid.

90%

af kommunerne tænker kultur og fritid ind i andre politikområder.

Hvad betyder det for museerne?

Museerne oplever et pres for at få flere gæster ind ad døren samt øge egenindtægten via entré, butik, café, fonde og erhvervsamarbejder. Mange museer er på rette vej, men vi ser stadig et behov for øget professionalisering og øget diversitet i de ansattes kompetencer for at styrke den kommercielle del af museerne.

Rapporten viser desuden, at de små og mellemstore museer i højere grad end de store museer hviler på offentlig støtte og derfor rammes relativt hårdere af de statslige besparelser. Mange af dem har i dag ikke de nødvendige ressourcer og kompetencer, som kræves for at udvikle den forretningsmæssige side på egen hånd, og vi forudsiger derfor, at de går en vanskelig tid i møde.

Hvordan har fondenes rolle udviklet sig?

Fondene spiller i dag med meget store økonomiske muskler på kulturområdet i almindelighed og museumsområdet i særdeleshed. Fondene har derfor stor indflydelse på, hvilke kulturbyggerier, større projekter og ekstraordinære udstillinger der bliver til noget, og hvilke der ikke gør.

Fondene er blevet mere optaget af, at deres bevillinger skal have den størst mulige effekt, og flere fonde bevæger sig derfor fra at være mæcener, der blot støtter, til i højere grad at være partnere, der er med til at modne og kvalificere projekterne. Samtidig er fondene generelt blevet mere opsøgende, fordi de vil være der, hvor de kan gøre størst mulig forskel eller entrere med de dygtigste kulturinstitutioner. Fondene noterer sig derfor også, hvilke museer der gør det godt. →

I den forbindelse vil jeg opfordre fondene til i højere grad at følge op på, om deres bevillinger rent faktisk bliver brugt til de formål, som de er givet til. Og om modtageren er lykkedes med de resultatmål, som er beskrevet i ansøgningen, og som bevillingen er tildelt på baggrund af.

Hvad har været det mest overraskende, I er stødt på, i jeres arbejde med analysen?

Jeg vil pege på tre centrale pointer, der har betydning for henholdsvis politikerne, fondene og museerne.

For det første har statens kulturpolitik været drevet af en tro på, at hvis blot vi får adgang til kunsten og kulturen, så vil vi også benytte os af kulturtilbuddene. Historien har dog vist, at det ikke er tilstrækkeligt at gøre kulturen tilgængelig, den skal også opleves som relevant.

For det andet peger rapporten på, at der ikke er brug for flere, men bedre museer – ligesom der er behov for større diversitet mellem museerne, så de tilsammen bidrager til et mere mangfoldigt museumslandskab. Især fondene bør være opmærksomme på dette i fremtiden, når de behandler ansøgninger om nye museumsbyggerier.

For det tredje er der behov for, at landets museer bevæger sig fra et støttebaseret mindset til kulturkommercielt mindset, hvor museerne i højere grad drives som virksomheder, der også skal tjene penge. Det kræver nye kompetencer, men også en større viden om brugerne. Museerne lider i dag – ligesom resten af kulturlivet – under, at de ved for lidt om deres eksisterende og potentielle brugere. Det gør det svært at træffe strategiske beslutninger om, hvordan museet kan komme til at betyde mere for flere samt udvikle den forretningsmæssige side.

Hvad kan analysen bruges til – og af hvem?

Det er vores håb, at både stat, kommuner, fonde og museer vil kunne bruge rapporten som et bidrag til at træffe strategiske beslutninger på museumsområdet.

Rapportens analyse af museernes indtægter på henholdsvis entré, café, butik, fonde og erhvervs-samarbejder giver desuden museerne og deres bidragsydere mulighed for at benchmarke det enkelte museum op imod lignende museer. På den måde kan man få et indtryk af, om museet lever op til sit økonomiske potentiale, eller om der er behov for en yderligere indsats. På samme måde kan fondene bruge regnskabstallene til at vurdere fremtidige ansøgninger, hvor det er væsentligt at have en kvalificeret forventning til museets evne til at generere indtægter selv. •

Analysen 'Museumslandskabet – Kulturpolitikens udvikling og museernes vilkår' kan downloades på realdania.dk

x10

Statens museumsstøtte er 10-doblet siden 1961.

Der er behov for større diversitet mellem museerne, så de tilsammen bidrager til et mere mangfoldigt museumslandskab.

Lasse Marker

Forfatter, Rasmussen & Marker

Her støtter Realdania

Realdania har siden 2000 bidraget med mere end 2 mia. kr. til kulturbyggerier – nybyggerier, tilbygninger og renovering af eksisterende bygninger.

Realdania støtter kulturbyggerier, når de er drivere for en udvikling eller har en større effekt end byggeriet og kulturinstitutionen i sig selv. Det kan f.eks. være i forhold til Realdanias filantropiske mål om bæredygtige byer eller stedbundne potentialer.

Kulturbygningen kan være et centralt element i et nyt byudviklingsprojekt, eller det kan historisk have bevist sin betydning i forhold til at samle byens eller egnens borgere i et aktivt fællesskab. Der kan også være tale om at genanvende en historisk vigtig bygningskultur til nye kulturelle formål. Både i byerne og yderområderne kan kulturinstitutioner være et bidrag i forhold til at skabe positiv udvikling i en bydel, et område eller nogle gange på en hel egn.

Realdania kan bidrage til nybyggeri, renovering og i nogle tilfælde udstillinger og publikationer, der handler om det byggede miljø. Realdania støtter ikke egentlig drift.

Vadehavscentret

Vadehavscentret ved Ribe formidler historien om det helt særlige fugle- og naturliv i det UNESCO-beskyttede og globalt vigtige vådområde. En eksisterende bygning er blevet om- og udbygget, og resultatet er et unikt byggeri i en helt særlig pagt med naturen omkring og præget af det stråtag, som er et af egnens bærende byggematerialer.

Vadehavscentret bygger videre på og formidler det helt særlige potentiale, som naturen er på stedet. Og som trækplaster for store og små, lokale og turister, bidrager det aktivt til udviklingen af et af de danske yderområder.

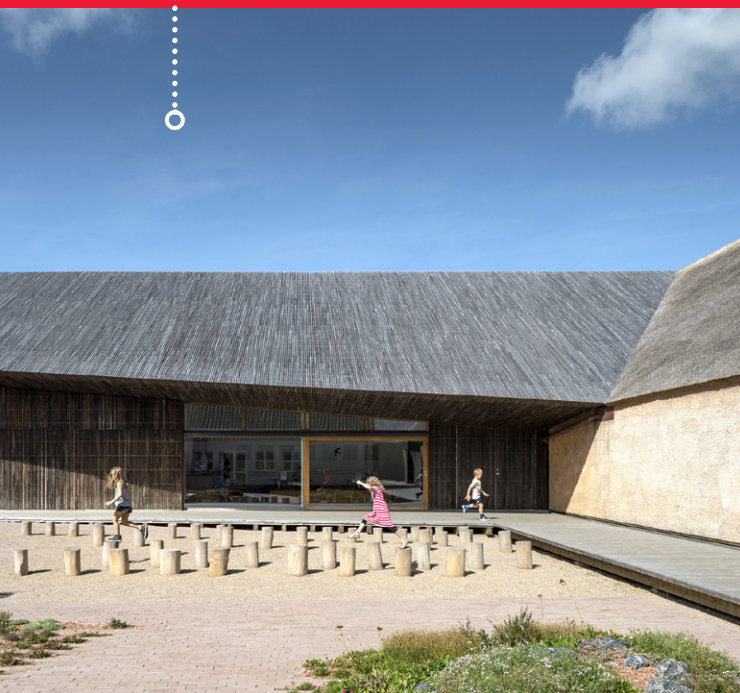

Foto: Adam Mørk

Foto: Claus Bjørn Larsen

Vendsyssel Teater

Hjørring og Vendsyssel har en lang teatertradition, og med det nye teater har området fået et fyrtårn for hele det regionale kulturliv i Nordjylland.

Teatret nytænker kulturinstitutioners rolle som en del af byens offentlige rum, så det skaber øget aktivitet i byen og en bedre fysisk sammenhæng. Ud over at levere moderne og gennemtænkte rammer til områdets egen teater er Vendsyssel Teater også blevet samlingssted for byens kulturelle vækstlag – for de lokale unge og de ikke-organiserede, der interesserer sig for musik, teater og kulturliv.

Teatret understøtter både et lokalt kulturelt potentiale og bidrager til at gøre området mere attraktivt med det mål at kunne tiltrække kvalificeret arbejdskraft og i sidste ende skabe bosætning.

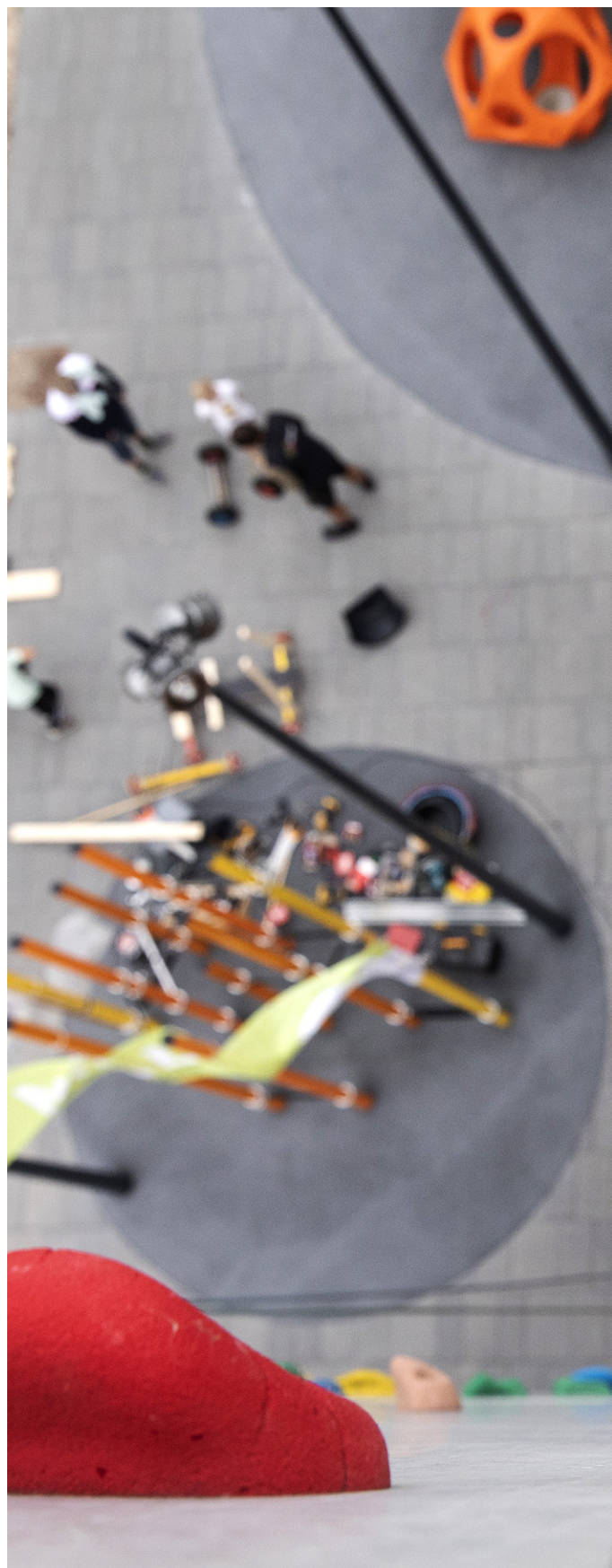
Foto: Ingrid Riis

Fuglsang Kunstmuseum

Kulturcenter Fuglsang på det østlige Lolland samler kunst, musik, fordybelse og naturoplevelser omkring den historiske herregård Fuglsang. Projektet bygger på den måde videre på herregårdens historiske traditioner som lokal kulturel dynamo. Målet med byggeriet var at styrke områdets kultur- og fritidstilbud og øge mulighederne for en positiv udvikling af egnen.

Ud over selve museumsbygningen omfatter projektet også udvikling og vedligehold af den tidligere forpagterbolig, der siden 2016 er blevet omdannet til at huse kulturaktiviteter og kunstformidling for børn og unge. Her har også Ensemble Storstrøm til huse.

for fælles aktiviteter for bæredygtighed for fremtidens forstæder

Nærheden

Nærheden er en helt ny bydel i Hedehusene, 20 minutters togtur fra Københavns Hovedbanegård. Nærheden skal være et forbillede for fremtidens forstad og en central driver for udvikling af Hedehusene. Bydelen skal rumme 3.000 boliger og bliver med tiden hjem for 8.000 mennesker.

I 2018 flyttede de første 130 familier ind. I udviklingen af Nærheden er der fokus på kvalitet og bæredygtighed i bred forstand – herunder særligt social bæredygtighed og fællesskaber.

Midt i den nye bydel ligger Høje-Taastrup Kommunes nye center for springgymnastik med udendørs klatrebane. Inden for et par

Foto: Claus Bjørn Larsen

år vil kommunen bygge en ny skole og en børneinstitution ved siden af hallen.

Nærheden er et af fire arealudviklingsprojekter, som Realdania By & Byg er engageret i rundt om i Danmark i partnerskaber med fire kommuner. De øvrige projekter er i Køge, Fredericia

og Ringkøbing, og de har alle som mål at udvikle og realisere visioner for fremtidens byliv.

Samarbejdspartner: Høje-Taastrup Kommune.

Bæredygtighed kommer ikke af sig selv

Grøntorvet, Valby

Filantropidirektør Nina Kovsted Helk fra Realdania og direktør Michael H. Nielsen fra Dansk Byggeri er begge optaget af bæredygtighed i byggeriet. Bl.a. gennem Realdanias indsats 'Innovation til marked', hvor virksomheder med nye bæredygtige løsninger kan få hjælp. Michael H. Nielsen sidder i det ekspertpanel, der giver virksomhederne konkret rådgivning.

Forudsætningen for bæredygtighed i byggeriet er, at der tænkes helhedsorienteret og samarbejdes på tværs af faggrupper, samtidig med at effekten dokumenteres. Og så er der behov for en ny innovationsbølge, er Realdanias filantropidirektør, Nina Kovsted Helk, og Michael H. Nielsen, direktør i Dansk Byggeri, enige om.

Af **Steen Breiner** Foto **Claus Bjørn Larsen**

Den ene af dem repræsenterer filantropien, hvor penge gives uden at få noget igen. Den anden en byggebranche, hvor målet er at tjene penge. De har en fælles mission: Bæredygtigheden skal fylde mere i byggeriet. Og hvis det skal lykkes, skal der både samarbejde og regulering til.

"Vi kan se, at bygninger står for 40 procent af al den energi, der forbruges i Danmark. En tredjedel af alt affald kommer fra byggeriet. 35 procent af vores CO₂ kommer fra byggeaktivitet i bred forstand. Så det er et must, at byggeriet tager del i den grønne omstilling og bæredygtige udvikling," siger Nina Kovsted Helk, filantropidirektør i Realdania.

Michael H. Nielsen, direktør i Dansk Byggeri, er enig.

"Udfordringen er at få bæredygtighed til at være et parameter, der efterspørges. Eller også er det, fordi vi som branche er for dårlige til at gøre det muligt at vælge bæredygtigt. Alle fra rådgivere og arkitekter til bygherrer og de materialeproducerende har et ansvar. Vi skal gøre det muligt for vores forbrugere at vælge," siger han.

Begge taler om bæredygtighed ud fra den definition, Brundtland-rapporten beskrev i 1987. En bred tilgang, der både inkluderer sociale, økonomiske og miljømæssige aspekter.

"Vi skal tænke inkluderende, når vi bygger og være bevidste om, hvem vi bygger til, og at de, der bygger, har ordentlige ansættelsesforhold. Det er den sociale del. Økonomien handler om at se på, hvad en bygning koster at drive i hele sin levetid. Og den miljømæssige del inkluderer sundt indeklima, valg af materialer, byggeriets CO₂-fodaftryk og cirkulær økonomi med genbrug af materialer," forklarer Michael H. Nielsen.

"Og så har vi i Realdania tilføjet kulturel bæredygtighed som et fjerde ben. Det skyldes vores fokus på bygnings- og kulturarven og dens betydning for samfundet og den enkelte borger. Den er vigtig for både identitet, stolthed og lokalt tilhørsforhold. Vi kigger frem, men er også bevidste om, at vi står på skuldrene af historien," siger Nina Kovsted Helk. →

FN's verdensmål

Bæredygtighed i bl.a. byggeriet er en af de mange samfundsudfordringer, som Danmark deler med resten af verden. Globale problemer, der bl.a. kræver lokale løsninger. Realdania har udvalgt seks af FN's 17 verdensmål, der er direkte relevante for vores arbejde. Fem mål, som vi opfatter som faglige, og et metodisk mål. De fem faglige mål er Sundhed og trivsel (nr. 3), Bæredygtig energi (nr. 7), Bæredygtige byer og lokalsamfund (nr. 11), Ansvarligt forbrug og produktion (nr. 12) samt Klimaindsats (nr. 13). Det metodiske mål er i vores optik nummer 17: Partnerskaber for handling. Partnerskaber er for Realdania en helt central del af vores filantropiske arbejdsform – for at opnå de bedste, mest forankrede og mest effektfulde løsninger.

Jagten på dokumentation

For Dansk Byggeri er det en udfordring i sig selv, at særligt de offentlige bygherrer, som står for nogle af de største byggerier, ikke altid tænker helhedsorienteret. Typisk har stat, regioner og kommuner et anlægsbudget og et driftsbudget, der er adskilt.

"Det ville være meget bedre, også for bæredygtigheden, at tænke totaløkonomisk. En bygning står jo typisk i mindst 80 år, nogle i mange hundrede år og bliver ikoner. Derfor bør den også tænkes som et hele, altså at det nogle gange kan betale sig at bygge dyrere eller vælge andre materialer og konstruktioner, imod at driften så til gengæld bliver billigere," siger Michael H. Nielsen.

"I dag kan det på en række områder stadig være vanskeligt at påvise effekten af at bygge sundere og mere bæredygtigt. Både når det handler om, at det så bliver billigere at drifte, eller når vi f.eks. arbejder med at forbedre skolernes indeklima. I forhold til det

Det ville være meget bedre, også for bæredygtigheden, at tænke totaløkonomisk. En bygning står jo typisk i mindst 80 år, nogle i mange hundrede år og bliver ikoner. Derfor bør den også tænkes som et hele.

Michael H. Nielsen

Direktør, Dansk Byggeri

sidste går Realdania nu i gang med at kigge på de samlede samfundsøkonomiske effekter af at forbedre indeklimaet i skolerne. Hvordan sætter vi kroner og øre på, at børn bliver mindre syge og lærer mere. Det kommer vi til at kigge nærmere på i de kommende år," siger Nina Kovsted Helk.

Hun peger også på, at Realdania har købt tre ældre villaer i Randers, som tre familier i år skal bo i, mens boligernes aktuelle indeklimatilstand måles. Derefter indeklimarenoveres boligerne, og så flytter familierne ind igen, så indeklimaet kan blive målt endnu en sæson. Således indsamles data før og efter indeklimateforbedringerne for at se, om der skabes den forventede forskel. Og dermed få afprøvet, hvilke løsninger der mest effektivt formår at forbedre indeklimaet.

"Det bygger ovenpå vores erfaringer fra CISBO [Center for Indeklima og Sundhed i Boliger, red.] og vores eksempelbyggeri 'Sunde Boliger' i Holstebro, som blev afsluttet i sommeren 2018. Så vi arbejder på at afprøve løsninger og dokumentere effekter. I Realdania stiller vi vores viden til rådighed, fordi vi ønsker, at vores erfaringer kommer alle til gode, og at de bedste løsninger så hurtigt som muligt kan blive implementeret."

De konkrete løsninger

En anden udfordring for byggeriet er, at det kan være vanskeligt at få nye bæredygtige produkter på markedet, fordi de endnu ikke har en langvarig dokumenteret holdbarhed. Det forsøger Realdania med indsatsen 'Innovation til marked' at gøre noget ved. Indsatsen er en del af en samlet innovationskampagne med en række spor. 'Innovation til marked' skal støtte virksomheder, der netop står med nye, bæredygtige løsninger, men som har brug for hjælp til at få dem på markedet og brugt i konkrete byggesager.

"Det er en del af vores filantropiske opgave at understøtte den udviklingsindsats, der er uoverkommelig for de mange små aktører og ildsjæle. Med det formål at understøtte en ny innovationsbølge," siger Nina Kovsted Helk.

Ud over en økonomisk håndsækning kan virksomhederne også få hjælp fra et ekspertpanel, hvor bl.a. Michael H. Nielsen sidder.

"Efter en indledende screening bliver virksomhederne inviteret til at komme og præsentere deres idé for os og få en meget konkret rådgivning. Der har vi stærkt fokus på både de bæredygtige og de byggetekniske egenskaber. For en del af bæredygtigheden er jo, at det kan holde længe, ikke bare at det er sundt eller grønt i en kort periode," siger han.

Netop det at få et nyt produkt ind i konkrete byggesager er afgørende, for byggeriet er en forsigtig branche, der er befolket af mange små aktører og få store. Førstnævnte gruppe har ifølge Michael H. Nielsen ikke altid kapacitet til at eksperimentere med bæredygtige materialer.

"De er en indehaver og en håndfuld medarbejdere, der skal overleve fra i dag til i morgen. Jeg ser, at de store virksomheder, både blandt entreprenører og rådgivere, rykker på den bæredygtige dagsorden for at bevare og udvide deres position i markedet. Men derfra tager det lang tid, før det trænger ned til de små, der laver en tilbygning til et parcelhus. Det har taget 15 år at få energieffektivitet til at komme dertil," siger han.

"Og dér er det en filantropisk opgave at stille viden til rådighed og at skubbe på processerne, så de små hurtigere kan tilegne sig den viden, som er i markedet," siger Nina Kovsted Helk.

Regulering og frivillighed

Byggebranchen sidder dog ikke med hænderne i skødet. For at skubbe på processen har branchen selv udarbejdet ni bud på og forslag til, hvad en frivillig bæredygtighedsklasse kan indeholde, herunder kriterier som indeklima, totaløkonomi, klimasikring og brug af ressourcer på byggepladsen. Forslag, der blev givet videre til myndighederne.

"Da regeringen kom med en strategi for cirkulær økonomi, var den frivillige bæredygtighedsklasse skrevet ind, så den er nu ved at finde vej ind i bygningsreglementet. Godt nok i en lidt forenklet form, men alligevel," siger Michael H. Nielsen.

Inspirationen kom fra arbejdet med energikrav, der også startede som gode intentioner.

"Det førte til, at branchen begyndte at se energikrav som et konkurrenceparameter. De ville levere hurtigere. Derfor har vi kunnet bygge energirigtigt nybyggeri til stort set samme priser, fordi branchen begyndte at innovere tidligere, end vi skulle. Så selvom regulering måske ikke af alle opfattes som innovativt, så kan vi konstatere, at det virker," tilføjer han.

Nina Kovsted Helk bakker op om den frivillige bæredygtighedsklasse og peger på, at en del allerede i dag bygger efter bæredygtigheds-certificeringen →

Filantropien kan være katalysator for bæredygtighed i byggeriet, men aktørerne skal også selv tage ansvar, er Nina Kovsted Helk og Michael H. Nielsen enige om. Derfor er samarbejde på tværs af fagligheder og faggrupper afgørende.

Grønttorvet, Valby

Det er en del af vores filantropiske opgave at understøtte den udviklingsindsats, der er uoverkommelig for de mange små aktører og ildsjæle.

Nina Kovsted Helk

Filantropidirektør, Realdania

DGNB. Flere kommuner og pensionskasser stiller i dag krav om, at deres byggerier skal leve op til denne standard, og private virksomheder er også så småt begyndt at gøre det både ved nybyggeri og renovering.

”DGNB har den klare fordel, at det forudsætter samarbejde på tværs af fagligheder og faggrupper i de tidlige faser af byggeriet. Dog oplever nogle DGNB som lidt stort og procestungt, mens andre ser det som et middel til at strukturere og effektivisere byggeprocessen og dermed gøre den billigere,” siger hun og tilføjer:

”Springet fra bygningsreglementets nuværende krav og op til den kommende frivillige bæredygtighedsklasse vil være mindre end op til DGNB, og derfor må det forventes at trække flere aktører med sig.”

Filantropidirektøren og byggedirektøren er enige om, at andre tiltag også vil kunne virke. Men i sidste ende er det omkostningerne ved at bygge bæredygtigt, der bestemmer, hvor hurtigt markedet tager det til sig.

”Jeg tror ikke på, at vi bare kan hælde 5-10 procent mere over i anlægsbudgettet og tro, at det så løser udfordringerne. Vi skal i stedet skabe indsigt i den værdi, der ligger i at bygge bæredygtigt,” siger Michael H. Nielsen, der peger på, at filantropien er en afgørende part, men at den hverken kan eller skal løse hele opgaven.

”Rollen som katalysator er strategisk vigtig. Men aktørerne skal også tage ansvar. Vi skal ikke gøre det, fordi der er penge i det, men fordi det er en forretning, der er nyttig for hele samfundet,” siger han.

Nina Kovsted Helk nikker og tilføjer, at samarbejde på tværs af fagligheder og faggrupper er en af de væsentligste forudsætninger for, at det kan lykkes at få bæredygtighed implementeret i byggeriet.

”Hvis alle bliver ved med kun at optimere egen forretning og dermed ikke søge at forstå andres, så er det ikke muligt at arbejde totaløkonomisk og

helhedsorienteret, næsten uanset hvor mange penge vi tilføjer byggefaserne,” siger hun og fortsætter:

”Som filantroper kan vi hjælpe med at få regnemodeller og metodeapparatet omkring totaløkonomi og hele dokumentationen på plads. Det kan vi ikke forvente, at den enkelte virksomhed skal kunne, men det er klart en opgave, som Realdania kan engagere sig i,” siger Nina Kovsted Helk. •

Innovationskampagne for byggeriets virksomheder

I de kommende godt 30 år skal der på verdensplan bygges lige så meget by, som der er i hele verden allerede er bygget byer indtil i dag. Den danske byggesektor kan bidrage til løsning af denne globale udfordring. Men mange gode ideer går i dag i stå, inden de når markedet. Derfor har Realdania afsat 56,5 mio. kr. til en innovationskampagne, der skal hjælpe virksomheder med målrettet at satse på innovation, videndeling og samarbejde.

Kampagnen har fokus på at skabe bæredygtige byløsninger, som falder ind under de verdensmål, som FN har sat for en bæredygtig udvikling. Kampagnen består af fem spor:

1. **Mere forskning ind i virksomhederne**
2. **En tværfaglig innovationskonkurrence**
3. **Mere og hurtigere vækst til iværksættere**
4. **Matchmaking mellem virksomheder**
5. **Fra innovativ idé til marked**

Indsatsen understøtter Realdanias mål om at fremme bæredygtige byer og lokalsamfund samt et sundt og bæredygtigt byggeri.

Læs mere på realdania.dk

BLOXHUB er et fagligt netværk og kontor-fællesskab for en lang række danske og internationale virksomheder, organisationer og forskere, der arbejder med at udvikle bæredygtige byløsninger. BLOXHUB har hjemme i bygningen BLOX på Københavns havnefront, der bl.a. også huser Dansk Arkitektur Center.

Foto: Rasmus Hjortshøj

Her skabes bedre løsninger til fremtidens byer

Når mennesker mødes på tværs af fagligheder, bliver løsningerne anderledes, mere innovative og ofte bedre.

Det var erkendelsen, der gjorde, at Københavns Kommune, Erhvervsministeriet og Realdania i 2016 stiftede foreningen BLOXHUB. Udgangspunktet er, at udfordringer som global urbanisering og klimaforandringer kræver nye samarbejder mellem arkitektur, design, byggeri, tech og byudvikling.

Sidste år flyttede foreningen ind i BLOX i hjertet af København, og i dag rummer foreningen et kontor-fællesskab for omkring 500 personer og en medlemsbase med flere end 270 virksomheder – lige fra små startups til store danske og udenlandske virksomheder, organisationer og vidensinstitutioner.

”Det, at der hurtigt er skabt en kritisk masse, gør, at BLOXHUB allerede nu kan bruges som kommerciel markedsplads. Vi har en kæmpe pulje af stærke kompetencer på tværs af fagligheder,” siger Torben Klitgaard, direktør i BLOXHUB.

Foreningen faciliterer også samarbejde på tværs ved at skabe netværk, eksempelvis mellem forskere og virksomheder.

”Der er desværre meget viden og data, som virksomheder ikke har adgang til. Samtidig er der problemstillinger i virksomhederne, som forskerne ikke kender til. Det forsøger vi f.eks. at ændre gennem Science Forum, et netværk for forskere og praktikere, som også rummer et Smart City Cluster med ni erhvervsforskere finansieret af Realdania og Innovationsfonden. Videnskab og praksis skal arbejde tættere sammen, så vi kan udvikle nye kompetencer og løsninger til vores byer, som er baseret på viden,” siger Torben Klitgaard.

Han peger også på hubbens nye program Global Match, der kortlægger eksportmuligheder og internationale partnerskaber. Det er skræddersyet til at styrke medlemmernes forretning. Små og mellemstore danske virksomheder med nye løsninger til byggeri og byudvikling får herigennem – i samspil med etablerede erhvervs- og eksportfremmeinitiativer – håndholdt adgang til udvalgte virksomheder, byer og eksportaktører i nærmarkederne omkring Danmark.

BLOXHUB har sin fysiske placering i København, men fokus er større. De internationale partnerskaber skal føre til eksport af danske løsninger – men også til at endnu flere internationale virksomheder rykker til BLOXHUB.

”Det er vores mål, at verdens byer, politikere, ambassadører og virksomheder i endnu højere grad tager hertil, når de vil skabe nye løsninger, stærke samarbejder eller bare inspireres inden for feltet. I BLOX er vi del af noget, der er større end os selv. Sammen med husets øvrige beboere vil vi gerne sørge for, at BLOX cementeres som global destination for arkitektur, design og bæredygtig byudvikling,” siger Torben Klitgaard. •

Læs mere på [BLOXHUB.org](https://bloxhub.org)

Danskerne i det byggede miljø

Kantar Gallup har for Realdania og foreningens datterselskab Bolius bedt mere end 7.000 danskere svare på en lang række spørgsmål om alt fra vedligehold af boligen, naboskab, bekymringer og til de fysiske rammers betydning for deres livskvalitet. Undersøgelsen er den hidtil største af danskernes forhold til det byggede miljø, som de bor og færdes i. Hele undersøgelsen kan læses på realdania.dk

Boligejernes syn på arkitektur

54,4%

af boligejerne opfatter boligens arkitektur som vigtig eller meget vigtig ved vedligeholdelse af boligen.

Naboskab

3 ud af 5

har et godt naboskab eller praktiske relationer med naboen. Men hver tredje kender ikke deres nabo særligt godt.

Hvad optager boligejerne?

Generel vedligeholdelse er fortsat det, der optager boligejerne mest.

Generel vedligeholdelse

Haven

Indeklima

Energi og energirenovering

Indbrud

90,1%

Hvad har betydning for trygheden?

At have et godt naboskab

At være bosiddende på landet og i de mindre byer

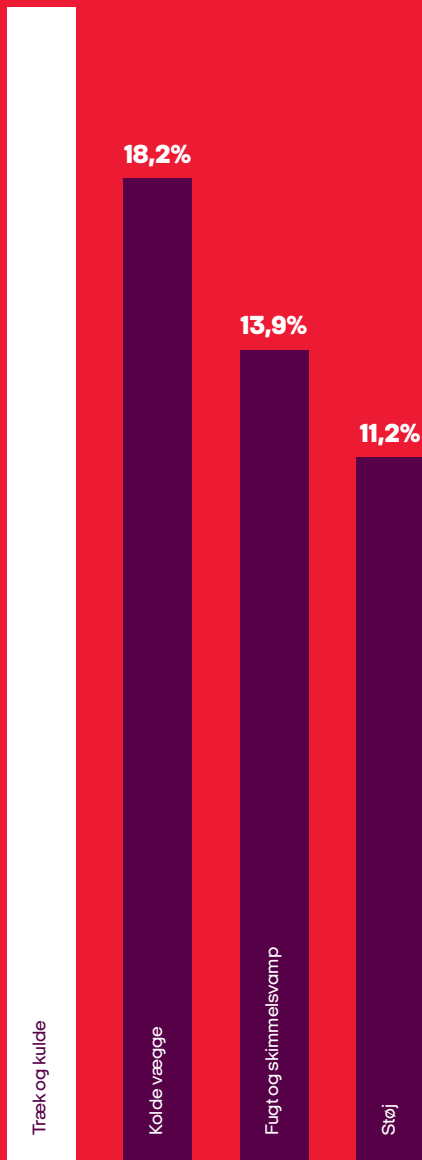
Indeklimaforordringer

54,6%

af danskerne angiver ét eller flere indeklimaproblemer.

Træk og kulde er det største problem for boligejerne.

Boligens betydning for livskvalitet

Mere end 6 ud af 10 danskere vurderer, at boligen i høj eller meget høj grad har betydning for livskvalitet.

62,7%

I høj eller meget høj grad

27%

I nogen grad

5,5%

I mindre grad

2,6%

Ved ikke

2,1%

Slet ikke

Boligejernes erfaring med håndværkere

80%

Har kun gode eller meget gode erfaringer med håndværkere.

Undersøgelsen er baseret på i alt 7.090 nationalt repræsentative interviews blandt personer i den danske befolkning over 25. Dele af spørgeskemaet er sammenfaldende med en tidligere undersøgelse blandt danske boligejere. Disse spørgsmål er blevet fastholdt for at kunne se på udviklingen over tid. Hvor det er muligt, er der derfor anvendt tidsseriedata. Data er indsamlet af Kantar Gallup i 2018, vha. CAWI [Computer Assisted Web Interviews].

Ikke alle indbrudstyve går med hættetrøje

Med 'Bo trygt!' har parterne bag kampagnen et konkret mål om at reducere antallet af indbrud i private hjem fra 29.000 til under 10.000 årligt.

I Danmark har vi tre gange så mange indbrud i private hjem som i vores nabolande målt pr. indbygger. Derfor har Realdania og TrygFonden i samarbejde med Bolius og Det Kriminalpræventive Råd igangsat indsatsen 'Bo trygt!'. Tag med to indbrudseksperter på villabesøg i Himmelev.

Af **Rie Helmer** Foto **Leif Tuxen**

↓ Hans Peter de Place og John Radmer er eksperter tilknyttet 'Bo trygt!'. Her giver de gode råd om, hvordan Maria Nørbæk kan indbrudssikre villaen i Himmelev.

Lyden er ikke til at tage fejl af. Der er helt sikkert nogen hjemme i villaen i Himmelev i udkanten af Roskilde. Det er husstandens to cockerspaniels, Sonja og Sofus, som bjæffer lystigt bag hoveddøren ved udsigten til gæster, selv om husets ejer, Maria Nørbæk, tysser på dem.

John Radmer er uvildig sikringseksperter, tidligere politikommissær og driver desuden sit eget sikkerhedsrådgivningsfirma. Han og Hans Peter de Place, projektleder i Det Kriminalpræventive Råd (DKR), er inviteret på kaffe. De to eksperter er tilknyttet kampagnen 'Bo trygt!', som Realdania og TrygFonden står bag sammen med DKR og Bolius Boligejernes Videncenter.

Kampagnen driver bl.a. hjemmesiden botrygt.dk, hvor boligejere kan få gode råd til at forebygge indbrud.

I Himmelev skal eksperterne de næste par timer kigge på både huset, haven og villakvarteret. Målet er at give familien gode råd om, hvordan de kan undgå indbrud.

John Radmer lægger ud med at rose de to levende tyverialarmer, Sonja og Sofus.

"Indbrudstyve hader alle former for larm. De vil helst bare hurtigt ind, hente tyvekosterne og ud igen uden at møde nogen og uden at blive opdaget," siger han.

Han fremhæver også husets beliggenhed, relativt tæt på de andre huse på vejen, lidt højere beliggende end naboens og med plankeværk og hække, der er lave nok til, at man fra de fleste sider kan se ind over dem. På den måde kan indbrudstyvene ikke slippe uset af sted, og det kan betyde, at de dropper deres forehavende.

Liv i dagtimerne

Husets bagside vender ud mod et offentligt areal, som bliver flittigt brugt i dagtimerne af skolebørn. Og af forbipasserende på vej mod bydelens nye Netto.

"Det er her, en kommune kan gøre en stor forskel for indbrudssikkerheden. Offentlige arealer, som er pæne og velholdte som her, indbyder til liv. Og tyve vil helst have ro," forklarer Hans Peter de Place fra DKR.

Maria Nørbæk har boet i huset siden 2010 sammen med sin mand og deres fire børn. I den periode har begge nabohuse haft indbrud. Familien har derfor selv bl.a. overvejet at sætte en lås på en låge ud mod det offentlige areal.

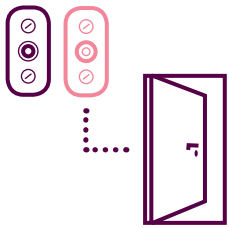
"Vi vil jo ikke give tyvene en alt for nem flugtvej," som hun siger.

Men en lås vil ikke gøre den store forskel, konstaterer eksperterne. Det er let for indbrudstyve at trænge igennem hækkene ud til det offentlige areal, og parcelhuset ligger ikke langt fra udfaldsvejene, så en tyv kan hurtigt komme væk fra kvarteret.

Området omkring et hus har på den måde stor betydning for risikoen for indbrud, og erfaringen siger, at har man først haft indbrud en gang, så har man fire gange så høj risiko for at få det igen. Sikkerhedsrådgiver John Radmer opfordrer derfor til, at alle døre i huset sikres bedre med nye, tidssvarende låse og beslag.

"Dem skal man så huske at låse hver gang," siger han, men tilføjer: "Husk dog, at døre og vinduer, der skal kunne benyttes som flugtveje, skal være hurtige at åbne ved alvorlige hændelser som f.eks. brand." →

Hvis døren har udvendige hængsler, kan du sikre den med bagkantsnokker monteret på karmen og i døren.

Lås skuret. Der skal ikke ligge noget fremme, som kan bruges som slag- eller løfteværktøj. For når noget er tilgængeligt, så bliver det også brugt, enten til indbrud i dit hus eller i naboens.

”Derudover er det en god idé at forsyne døre og vinduer med bagkantsnokker, for derved bliver de næsten umulige at vride op ved hængslerne,” siger John Radmer.

Hans Peter de Place får øje på en spade. Den skal ind i skuret, som også skal være aflåst. Det samme gælder de to træstykker, der ellers ligger fast i indkørslen og bruges til at bremse traileren med, når den er hjemme.

”Der skal ikke ligge noget fremme, som kan bruges som slag- eller løfteværktøj. For når noget er tilgængeligt, så bliver det også brugt, enten til indbrud i dit hus eller i naboens,” siger han.

Hav styr på låsene

Især kældertrappen er et udsat sted, hvor begge eksperter påpeger, at tyven kan arbejde helt i fred for nysgerrige naboer. Maria Nørbæk spørger, om lys med sensorer kan være en fordel. Men selv om det i mange tilfælde kan virke afskrækkende på en tyv, hvis lyset tænder automatisk, kan det samtidig i nogle tilfælde agere arbejdslys for en kriminel gæst, forklarer de to eksperter.

Den tidligere politikommissær er nået til hoveddøren. Han er godt tilfreds med låsen her, men fortæller, at der kun er patent i ti år på låsesystemer fra før 2014. Når et patent udløber, betyder det, at nøglerne uden problemer kan kopieres. Køber man et låsesystem med et gældende patent, kan nøglerne derimod kun kopieres, hvis man har en særlig kode. Derfor bør alle låse i princippet udskiftes med jævne mellemrum. Det sikrer også, at der ikke er for mange nøgler i omløb.

Selv om Maria Nørbæk har fået gode råd om at fjerne alt, hvad der kan bruges som indbrudsværktøj, betyder det på ingen måde, at området omkring villaen skal være pletfrit ryddet op.

Lad vasketøjet hænge, og lad legetøjet ligge fremme i haven. Det må gerne se ud, som om at vi kommer hjem om lidt.

John Radmer

Sikkerhedseksperter, 'Bo trygt!'

”Lad vasketøjet hænge, og lad legetøjet ligge fremme i haven. Det må gerne se ud, som om at vi kommer hjem om lidt,” siger John Radmer.

Men computerskærmene skal ikke stå og friste lige foran store vinduer. Og det kan ikke fikses ved at trække gardinerne for, for det signalerer nemlig det modsatte – at her er der formentlig noget at komme efter.

Hættetrøje og rygsæk

Maria Nørbæk fortæller, at man hverken har en grundejerforening eller et vejlav. Man er heller ikke med i det formaliserede Nabohjælp. Beboerne har til gengæld et godt naboskab og holder et ekstra vågent øje med ukendte personer.

”Vi opdager, hvis der pludselig kommer nogle, vi ikke kender, iført hættetrøje og rygsæk,” siger hun.

Udfordring

Sammenlignet med nabolande som Sverige, Norge og Tyskland sker der omkring tre gange så mange indbrud i private hjem i Danmark. Samtidig gør tanken om indbrud i eget hjem hver fjerde dansker utryg, og det går ud over den enkeltes livskvalitet. Undersøgelser viser, at netop indbrud i eget hjem er noget af det, der påvirker danskeres tryghed allermost i negativ retning.

Mål

Målet med 'Bo trygt!' er at skabe en grundlæggende ændring af den måde, vi i Danmark indretter vores boligkvarterer, bygger nye huse og sikrer vores eksisterende huse på – i forhold til at forebygge indbrud. Alt sammen for at mindske antallet af indbrud og dermed skabe øget tryghed og højere livskvalitet hos danskerne. Det er et konkret mål at reducere antallet af indbrud i private hjem fra over 29.000 til under 10.000 om året. 'Bo trygt!' understøtter Realdanias mål om at fremme bedre boligmiljøer.

Samarbejde

'Bo trygt!' er igangsat af Realdania og TrygFonden i samarbejde med Bolius og Det Kriminalpræventive Råd.

Indsats

Indsatsen angriber indbrudsproblematikken fra forskellige sider. Der er bl.a. fokus på, hvad man selv kan gøre for at forebygge indbrud, og hvad man kan gøre sammen med sin nabo, f.eks. gennem nabohjælp. Indsatsen vil også kigge på det mere strukturelle niveau i forbindelse med indbrud, og hvordan vi i Danmark arbejder med forebyggelse af indbrud. Derfor har indsatsen bl.a. også fokus på byplanlægning, tiltag mod hæleri samt etablering af nye mærkningsordninger.

Læs mere om indsatsen på botrygt.dk

"Men problemet er bare, at indbrudstyve ikke ligner indbrudstyve," forklarer Hans Peter de Place. "De er gode til bare at ligne alle os andre."

Han fortæller, at nabohjælp netop er et af de allervigtigste forebyggelsestiltag, man kan foretage. Systematiseret nabohjælp forhindrer 20 procent af alle indbrud i det pågældende nabolag.

Selv om hundene Sonja og Sofus sikkert godt kunne sætte tænderne i haserne på en tyveknægt, er det ikke sandsynligt, at det er dem, der holder indbrudstyvene væk fra villaen i Himmelev. Tyvene er ikke bange for familiehunde. Men frygten for larm og for at blive opdaget betyder, at huset i Himmelev er mere sikkert end det gennemsnitlige danske parcelhus, tilføjer han til Maria Nørbæks lettelse og tilfredshed.

Huset, haven og arealet omkring grunden får alt i alt en god bedømmelse af eksperterne. Og der er særligt pluskarakterer til de opmærksomme naboer.

"Jeg har klart fornemmelsen af, at man bliver holdt øje med, når man færdes på vejen og omkring husene. Gardinerne bevæger sig hos naboen. Jeg ER set," smiler John Radmer. •

Kun hvert 12. hus i Danmark er godt eller meget godt sikret mod indbrud, mens to tredjedele af husenes sikringsniveau vurderes som meget usikkert eller mindre sikkert.

Hans Peter de Place

Projektleder i Det Kriminalpræventive Råd, DKR.

God byplanlægning forebygger indbrud

Det er ikke kun beboerne selv, som kan sørge for at sikre deres hjem mod indbrudstyve. Også kommuner og bygherrer kan skabe mere tryghed og nedbringe antallet af indbrud med kriminalpræventiv byplanlægning.

Hans Peter de Place, projektleder i Det Kriminalpræventive Råd, peger på en række principper, som kommuner og bygherrer kan efterleve for at gøre de danske boligområder mindre attraktive for indbrudstyve.

"Først og fremmest er det vigtigt at tilrettelægge lokalplaner og bebyggelsesplaner, så der opstår en god blanding af forretningsliv med virksomheder, butikker, skoler, daginstitutioner og beboere i forskellige aldre i et beboelsesområde. Diversitet sikrer, at der er liv i dagtimerne, hvor beboerne ellers typisk er i skole eller på arbejde," siger Hans Peter de Place.

Han peger også på vigtigheden af at designe de offentlige arealer, så de har mange funktioner. Det forebygger kriminalitet, at der færdes mennesker det meste af døgnet. Man kan f.eks. sørge for gode legeområder for skoler og daginstitutioner og etablere lys på stierne, så det føles trygt at gå der om aftenen.

Og så skal der være god drift af de offentlige arealer. Skrald skal samles op, og ødelagte bænke repareres, så beboerne fortsat har lyst til at komme der.

"Der skal desuden tænkes over ind- og udgange til de offentlige områder – hvordan man kan gøre det trygt at færdes der og samtidig sikre, at indbrudstyvene ikke får arbejdsro og alt for sikre flugtveje," siger Hans Peter de Place.

Fra kommunens side kan man også stille krav om, hvordan hække og hegn skal se ud og vedligeholdes, samt sørge for at holde vejrabatter og andre grænsesflader mellem offentligt og privat område pæne og ordentlige.

"Den store udfordring opstår, hvis ingen tager ansvar og et areal får lov at forfalde. Det indbyder til indbrud, hvis et område bliver et sted, hvor ingen rigtig har lyst til at opholde sig, for så er der arbejdsro for tyven," siger Hans Peter de Place.

Bo trygt!

På kampagnens hjemmeside er der masser af viden om, hvad der bedst forebygger indbrud. Det er også muligt at rekvirere et gratis indbrudstjek af huset, se gør det selv-videoer, melde sig til Nabohjælp og meget mere.

Se mere på botrygt.dk

Foto: Tim Kildeborg Jensen

Underværker

Frelsens Hærs gamle hus i Svendborg blev i 2017 købt af forfatter Josefine Ottesen. Hun ville skabe Svendborg Forsamlingshus. Stedet er nu ramme om kulturelle aktiviteter både indendørs og udendørs for alle aldre. Undervejs er huset blevet istandsat med støtte fra Realdanias kampagne Underværker.

Siden 2011 har Realdania målrettet støttet ildsjæleprojekter i det byggede miljø. Senest har vi i 2018 støttet 34 projekter og i foråret 2019 yderligere 23 projekter over hele landet. Fælles for ildsjælernes projekter er, at de bidrager til nye rammer for lokale aktiviteter, til fællesskaber og levedygtige lokalsamfund.

**for ildsjælene
for lokalsamfundet
for de gode ideer**

Alle med gode ideer til et projekt kan byde ind og se ansøgningsfrister via kampagnens hjemmeside, **undervaerker.dk**

Vestkysten skal have et løft

Antallet af turister på den jyske vestkyst er stigende. Kommunerne langs kysten konkurrerer om deres gunst, men samtidig samarbejder de om en udviklingsplan for hele Vestkysten.

Af **Signe Cain**

“Der er en stigning i turismen på hele Vestkysten. Det vil vi gerne udvikle videre på, men vi skal samtidig sørge for at passe på vores kyster og på naturen i det hele taget. Derfor er det en kæmpe fordel, at vi nu er gået sammen om opgaven.”

Ordene kommer fra Erik Buhl [V], der i det daglige er borgmester i Varde Kommune, som også omfatter en af Vestkystens største turistdestinationer, Blåvand. Derudover er han formand for Partnerskabet for Vestkystturisme, hvor 11 kommuner og tre regioner langs den jyske vestkyst er gået sammen om en udviklingsplan frem mod 2025. Et arbejde, som Realdania har støttet.

Med næsten 18 millioner overnattende turister om året er Vestkysten en vigtig feriedestination. Og blandt kommunerne er der en naturlig konkurrence om at tiltrække så mange som muligt. Men der er også en erkendelse af, at hvad der er godt for Vestkysten, er godt for alle feriebyerne.

“Det er første gang nogensinde, at vi har fået skabt en samlet strategisk plan for hele Vestkysten,

hvor vi er gået sammen om at udnytte områdets store potentialer. Det er lykkedes, fordi vi har samlet mange parter, bl.a. kommunerne og regionerne, om opgaven,” siger Erik Buhl, der ikke lægger skjul på, at det også er godt at have en partner med, der ikke har særinteresser.

”Vi er jo farvede af, at vi er glade for vores egne steder, og så er det godt, at der kommer nogle udefra og kan se helheder – og måske nogle andre potentialer, end vi selv kan få øje på. Realdanias engagement i udviklingsplanen for Vestkysten giver mulighed for at trække på den nyeste viden i forhold til kvaliteten af kystbyerne. Den økonomiske støtte er én ting, men vi er lige så glade for, at Realdania går ind i styre- og arbejdsgruppen. De har jo erfaringer fra andre steder, som vi kan nyde godt af,” tilføjer han.

Realdania støtter bl.a. arbejdet, fordi turisme er en af de faktorer, der kan skabe arbejdspladser og drive udviklingen af nogle af landets udfordrede yderområder.

Ikke kun hvide strande

Et af fokusområderne i den samlede udviklingsplan er, at turisterne skal opdage, at Vestkysten er andet end blot hvide sandstrande.

”Vi vil også gerne vise, at vi har kultur og byliv. Hvis vi kan få endnu flere til at få øjnene op for Vestkysten, vil det også komme byer og virksomheder længere inde i landet til gode,” siger Erik Buhl.

Ud over det fælles arbejde langs Vestkysten er en række af kommunerne – med støtte fra Realdania – i gang med individuelle planer for de enkelte kystbyer. Det gælder også for Blåvand,

Udviklingsprincipper i Vestkystplanen

1. Skab kritisk masse. Udbyg de eksisterende stærke feriesteder, og udvikl nye steder med et særligt potentiale.
2. Koncentrer udviklingen i og omkring allerede bebyggede områder, og frihold den uberørte natur.
3. Øg kvaliteten hele vejen rundt, både i byer, natur, overnatningssteder, aktiviteter, produkter og service.
4. Styrk de lokale særkender og kvaliteter langs Vestkysten, og differentier produktet fra sted til sted.
5. Tænk oplevelsesmuligheder og produkter sammen, så det samme sted og de samme faciliteter kan leve i flere sæsoner og til flere målgrupper.
6. Samtænk investeringer, så offentlige og private midler går hånd i hånd.

hvor der især er fokus på, hvordan øget turisme kan gå hånd i hånd med hensynet til de fastboende.

”Blåvand er en af de feriebyer på Vestkysten, hvor der er mest pres på i højsæsonen, så det er afgørende, at vi får gjort noget i bymidten. Samtidig må de fastboende ikke blive alt for frustrerede over, at turisterne fylder. Derfor er det også utrolig vigtigt, at både borgere, grundejere og erhvervsdrivende er involverede i det udviklingsarbejde, der nu er i gang,” siger Erik Buhl •

→ Fra Skagen i nord til Højer i syd skal hele Vestkysten gøres til et endnu mere attraktivt sted at bo og besøge.

Foto: Cathrine Koppel

Foto: ProVarde

Blåvand i Varde Kommune er en af Danmarks største feriedestinationer ved kysten, men infrastrukturen er ikke fulgt med succesen. En ny strategisk-fysisk plan skal lægge op til konkrete tiltag, der giver borgere og besøgende endnu mere lyst til at bruge bymidten. Alt sammen som led i en samlet strategi for udvikling af hele Vestkysten.

Af **Signe Cain**

Blåvand skal udvikles til gavn for lokale og besøgende

↑ Visionen for Blåvand er bl.a. en bymidte, hvor lokale og turister har lyst til at blive lidt længere, og hvor der er bedre forhold for gående og cyklister.

Hovedgaden i Blåvand er fuld af butikker. Supermarked, isenkræmmer, restauranter, delikatesseforretning og så naturligvis udlejningsfirmaer, der udlejer en god del af feriebyens ca. 2.900 sommerhuse. Lige bag hovedgaden ligger naturen med klitter, skov og vand.

"Der er nærmest kun tyve skridt ud i naturen. Det er jo egentlig den, Blåvand er kendt for, så det er oplagt at få naturen ind i byrummet," siger planchef i Varde Kommune, Tove Wolff, da vi møder hende i Blåvand.

Hun fortæller om den udviklingsplan for bymidten, som Varde Kommune for nylig har lavet sammen med foreningen Blåvand Udvikling, der består af borgerforeningen, grundejerforeningerne og de erhvervsdrivende. Denne plan skal nu konkretiseres gennem en strategisk-fysisk plan – et arbejde, som Realdania støtter. Og i sidste ende forhåbentlig resultere i helt konkrete tiltag og ændringer i den fysiske indretning af bymidten.

Planen skal være rettesnor i mange år frem og er en del af en samlet strategi for udviklingen af

turismen på hele Vestkysten, som blev lanceret i sommeren 2018. De 11 kystkommuner har et fælles mål om at nå op på 23 mio. overnatninger i 2025, en årlig vækst på 3,3 procent. Det skal ske bl.a. gennem samarbejde samt fokus på kvalitet og en bæredygtig byudvikling.

Fra 350 til 30.000 indbyggere

Næste skridt i Blåvand er at blive klogere på, hvordan folk rent faktisk bevæger sig rundt i byen. Tager de f.eks. bilen eller cyklen, når de skal ned til bymidten og handle?

Sommerhusgæster – og også endagsturister – er der mange af. Blåvand har 350 indbyggere, men i sommerhalvåret kommer det tal op på 30.000. En vigtig del af udviklingen af Blåvand bymidte er derfor at se på, hvordan trafik og infrastruktur kan opdateres, så det passer til både de fastboende og de mange besøgende.

"Vi vil gerne have flere turister, men de må gerne mærkes som færre. Både lokale og turister oplever, at her er meget trafik. Faktisk viser trafikmålinger, at bilerne kun bliver forsinket 30 sekunder i de travleste perioder, men derfor kan det sagtens opleves, som om trafikken fylder meget," siger Tove Wolff.

Parkeringspladser er en mangelvare i højsæsonen. Og det kan være svært at komme ud på hovedgaden fra sidevejene på grund af trafikken, særligt om lørdagen, hvor mange henter og afleverer nøgler til sommerhusene hos udlejningsbureauerne.

Nye byrum ud mod naturen

Langs hovedgaden er der et smalt fortovej, og midt i byen et lille torv. Men på torvet er der kun en enkelt bænk, og hovedgaden byder i det hele taget ikke →

på så mange steder, hvor man kan slå sig ned udenfor. Det er noget af det, der skal kigges på, fortæller planchefen.

Visionen er en bymidte, hvor både borgere og turister har endnu mere lyst til at blive hængende, og med bedre forhold for gående og cyklister. Et af værktøjerne kan netop være at åbne op mod naturen bag hovedgadens forretninger. Det vil binde byen og naturen mere sammen, skabe nye byrum og betyde, at der bliver flere forskellige måder at bevæge sig rundt i Blåvand på. En anden idé er et kulturhus, hvor borgere og besøgende kan mødes.

Men intet er besluttet endnu. Når den strategisk-fysiske plan er afsluttet og godkendt af kommunalbestyrelsen, bliver der udkrevet en projektkonkurrence.

“Den eksisterende udviklingsplan er et ideoplæg – et sted at starte. Men der kan i det igangværende arbejde sagtens komme helt andre forslag på bordet hen ad vejen. Der er selvfølgelig forskellige interesser hos de fastboende, sommerhusejerne i grundejerforeningerne og de erhvervsdrivende. Men der har været stor vilje til at skabe en fælles vision, så det tegner godt for projektet,” siger planchef Tove Wolff.

En af udfordringerne er dog allerede ved at blive løst. Det har i processen med planen vist sig, at mange af de erhvervsdrivende gerne vil stille deres parkeringspladser til rådighed for offentlig parkering. Så kommunen skal nu i gang med at få sat p-skilte op.

Et mere samlet udtryk

I Blåvand holder butikkerne i hovedgaden i modsætning til butikkerne i mange andre feriebyer åbent hele året, hvilket giver masser af liv. Samtidig vender 80 procent af turisternes tilbage til byen igen, og det

Der er selvfølgelig forskellige interesser hos de fastboende, sommerhusejerne i grundejerforeningerne og de erhvervsdrivende, men der har været stor vilje til at skabe en fælles vision.

Tove Wolff

Planchef i Varde Kommune

skal de helst blive ved med. En af opskrifterne er at gøre bymidten mere attraktiv at bruge tid og penge i.

“Lige nu går man den ene vej ad hovedgaden og så tilbage på den anden side. Der mangler byrum og luft, og det skal vi have bud på, hvordan vi får skabt. Det handler ikke om at udvide byen, for det er der ikke plads til, men om et kvalitetsløft – til gavn for både lokale og besøgende,” siger Tove Wolff.

I hovedgaden er der lige så mange forskellige stilarter og farverige reklameskilte, som der er butikker. Det kan være svært at få øje på en arkitektonisk identitet. Derfor er der i udviklingsplanen også et ønske om at skabe en by med et mere samlet udtryk.

“Man må gerne opleve Blåvand som en by, der både er flot og rar at være i,” siger Tove Wolff. •

Udfordring

Turisme er en af de faktorer, der kan skabe arbejdspladser og drive udviklingen af nogle af de udfordrede yderområder i Danmark, bl.a. ved kysterne. Vestkysten er et af Danmarks mest populære turistområder, men er også i skarp konkurrence med nordtyske tilbud langs Nordsø- og Østersøkysterne. Der har manglet en samlet strategisk plan for udviklingen af de vigtigste destinationer og lokale potentialer langs Vestkysten – på tværs af kommunegrænser.

Mål

Målet er at udvikle en række feriesteder med udgangspunkt i byernes lokale potentialer og samtidig styrke Vestkysten som et samlet brand. Det skal gå hånd i hånd med bevarelsen og beskyttelsen af den rå og unikke natur. Det er et mål at få udviklet tværgående oplevelsestilbud som f.eks. cykel- eller oplevelsesruter og at få en fælles fortælling om Vestkysten på tværs af kommunegrænser. Planen indeholder desuden mål i forhold til at få en væsentlig stigning i antallet af overnatninger og omsætningen frem mod 2025.

Indsatsen understøtter Realdanias filantropiske mål om at fremme stedbundne potentialer over hele landet og om at fremme bæredygtige byer.

Samarbejde

Vestkystens 11 kommuner og tre regioner, Dansk Kyst- og Naturturisme samt Realdania har arbejdet sammen om Udviklingsplan for Vestkysten. Derudover kommer Realdania til at samarbejde med en række kommuner om konkrete strategiske planer for kystbyerne.

Indsats

Den samlede Vestkystplan peger på 18 særlige feriesteder langs kysten, hvor udviklingen skal koncentreres. Dels er det steder, der i forvejen har en veludbygget turisme og dermed udgør en styrke, men hvor kvaliteten kan løftes yderligere. Og dels er det steder med et uudnyttet potentiale. I udviklingsplanen er fastlagt en række udviklingsprincipper.

Tanken er, at hver af de 18 kystbyer laver mere konkrete lokale planer, der tager udgangspunkt i de særlige potentialer, der findes netop der. Det er denne proces, som Blåvand er i gang med.

Realdania har støttet Udviklingsplan for Vestkysten. Og støtter også en udmøntning af planen, der skal løfte kvaliteten i kystbyerne. Konkret bliver der udarbejdet en række strategisk-fysiske planer. Desuden medfinansierer Realdania 4-6 fysiske projekter, der binder natur, byliv og mennesker sammen, samt et wayfinding-projekt, der vil give en bedre helhedsoplevelse af Vestkysten.

4 stemmer fra Blåvand

Åndehuller, mere liv og nem adgang til naturen. Og så måske en Michelin-restaurant. Det er nogle af visionerne hos borgere og erhvervsdrivende.

Af **Signe Cain** Foto **Claus Bjørn Larsen**

Ét samlet udtryk

Finn Christensen

Direktør i Feriekompagniet. Formand for Blåvand Udvikling

En tur gennem hovedgaden illustrerer jo tydeligt, at byens indretning stritter lidt i alle retninger. Det vigtigste med projektet er at få et fælles udgangspunkt for, hvor byen skal bevæge sig hen – hvordan husene skal se ud, hvordan vi løser udfordringer med parkering. Måske kan vi også få trukket naturen ind i byen, så den bliver en del af bymiljøet. På den måde kan vi vise turisterne forbindelsen mellem byen og naturen og give dem så meget lyst til at opholde sig i byen som muligt. Vi har gæster i Blåvand året rundt, og vi skylder både os selv og dem, der besøger byen, at vi har et samlet udtryk, vi kan være kendt for og stolte over. Det er lettere for os at formidle ét budskab end 50 forskellige til turisterne.

En by med mere plads

Ulf Birch Hansen

Bosat i Blåvand siden 1975. Bestyrelsesmedlem i Blåvand Borgerforening. Pensionist

Som fastboende oplever jeg tit, at trafikken fylder rigtig meget i byen. Jeg ser en mulighed for nu at få styr på vores infrastruktur. Det kunne være godt at få bedre forhold for cyklister og gående og nogle løsninger på sidevejene, der aflaster hovedgaden lidt. I dag er der bare to smalle fortove langs hovedgaden, og vi skal gerne have skabt noget mere plads i byen. Det lyder som en god idé at lave noget på bagsiden af forretningerne, hvor man f.eks. får nogle gågader. Det vil også give turisterne en anden oplevelse af, at naturen er meget tæt på byen – man skal bare lige derom, så står man nærmest ude i klitterne. For os betyder det meget, hvordan turisterne ser på byen, og jeg tror, vi kan få en by med mere kvalitet, hvor man har mere lyst til at være.

Mere liv i byen om aftenen

Claus Skov

Ejer af gourmetbutikken Hr. Skov. Bosat i Blåvand i 25 år

Man skal ikke gå ret langt for at komme ud i naturen, men det er svært at få øje på, når man er her i byen. Det ville være godt at åbne op bag forretningerne og så gøre opmærksom på, hvordan man kommer ud i naturen. Man kan jo ikke gøre hovedgaden bredere, men i Henne Strand har de f.eks. fået lavet en træbelægning, der forbinder byen og stranden. Og sådan noget kunne godt være med til at skabe nogle flere åndehuller i byen. Lige nu er det mest bare et strøg med butikker, men der er et grønt område lige her ved hovedgaden, som man godt kunne gøre til et nyt torv. Hvis der er flere steder, hvor folk har lyst til at opholde sig, kunne det også give mere liv i byen om aftenen. Til udviklingsplanen er jeg bl.a. også kommet med en idé om en lille Michelin-restaurant, der kunne sætte Blåvand på verdenskortet.

Råt udtryk med vild bevoksning

Anne-Marie Lidegaard

Café ejer. Bosat i Blåvand i 35 år

Jeg går ind for, at der skal være et rått udtryk med vild bevoksning, som afspejler naturen på de her kanter. Andre steder laver man jo byrum med blomster i krukker, men her synes jeg, det skal være autentisk natur med f.eks. lyng, marehalm og måske sand. Det skal ikke være for velplejet. Det vil give mere miljø i byen. Jeg mener ikke, at her er for meget trafik, når man tænker på, hvor meget der er i mange andre feriebyer. Og jeg går ikke ind for, at vi skal have gågade, for så dør bymidten. Her er jo rigtig mange forskellige forretninger, og vi har det særlige, at vi har åbent hele året. Det har vi jo fået i gang ved at stå sammen, og vi står også sammen om det her projekt. Vi vil jo gerne have forretningslivet til at blomstre endnu mere.

Foto: Lars Horn

for børn og unge for gadeidrætten for nyt liv i gamle bygninger

Streetmekka Aalborg

Gadeidrætten blomstrer overalt i Danmark, men med det uforudsigelige danske vejr er der brug for steder, hvor aktiviteterne kan dyrkes både ude og inde. Streetmekka Aalborg rummer mulighed for at dyrke bl.a. gedefodbold, streetbasket, parkour, streetdance og bouldering. Eller den kunstneriske side af gadekulturen ved f.eks. at skabe video, musik og streetart.

Det er den gamle betonhal på Eternitten, der er blevet transformeret til Streetmekka. Dermed er stedet et eksempel

på, hvordan gamle industribygninger kan få nyt liv og blive samlingssted for børn og unge. Også for dem, som ikke føler sig hjemme i de mere traditionelle foreninger.

Samarbejdspartnere: Aalborg Kommune, TrygFonden, Lokale og Anlægsfonden, Nordea-fonden, Det Obelske Familiefond, Game.

Om Realdania

Hvor kommer pengene fra?

Realdania har sine rødder i realkreditvirksomhed. Grundlaget for Realdanias arbejde er skabt gennem mere end 150 år af danske boligejere og virksomheder, baseret på finansiering af fast ejendom. Realdania overgik i 2000 fra at være en finansiel forening til at arbejde filantropisk, da den daværende forening, RealDanmark, solgte sine realkredit- og bankaktiviteter til Danske Bank. Det blev besluttet, at foreningens basiskapital på 10,5 mia. kr. skulle anvendes til almen-nyttige formål inden for det byggede miljø. Foreningen fortsatte – nu bare med et filantropisk formål og med navnet Realdania.

22
mia. kr.

Realdanias egenkapital udgør knap 22 mia. kr. pr. den 31/12-2018.

Det er afkastet fra investeringen af Realdanias formue, der danner grundlag for, at der hvert år uddeles penge til store og små indsatser inden for det byggede miljø.

I Danmark bor der næsten 6 mio. mennesker. Omkring 1.400 byer og flere end 4 mio. bygninger udgør rammerne om vores hverdag. Det er her, vi bor, arbejder, går i skole og dyrker sport. Det er her, vi lever vores liv. Og det er her, Realdania ønsker at gøre en forskel.

Realdania er en filantropisk forening med omkring 155.000 medlemmer. De penge, vi deler ud til projekter, kommer fra afkastet af vores investeringsformue. Realdania støtter store og små projekter, der bidrager til at nå vores overordnede filantropiske mål – **at skabe livskvalitet for alle gennem det byggede miljø.**

Vi arbejder i både store byer, små byer og landsbyer – og over hele landet. Vi bidrager med økonomiske og faglige ressourcer til f.eks. byudvikling, byrum, parker, nye bygninger og gamle bygninger, der skal bevares for eftertiden. Og til de mange aktiviteter og forandringsprocesser, der er knyttet til det byggede miljø – f.eks. byggeri, arkitektur, restaurering, byudvikling og fysisk planlægning. Vi har fokus på, hvordan de fysiske rammer påvirker vores hverdag, vores relationer og vores sundhed.

Tre fælles foreningsmål

Realdania er en uafhængig, almenyttig og almenvelgørende forening. Vi støtter projekter, som samlet set gavner alle i Danmark. Vi vil med vores samlede ressourcer i form af foreningsaktiviteter, investeringsafkastet og den filantropiske indsats skabe bedre livskvalitet inden for vores arbejdsfelt. Vi arbejder langsigtet, problemorienteret og dagsordensættende. Og vi ønsker i partnerskab med andre at bidrage til at løse aktuelle udfordringer i samfundet ved at udvikle og forandre det byggede miljø. Samtidig er det vores mål gennem medlemsdemokratiet og de dagsordener, vi arbejder med, at engagere vores medlemmer.

Vi har tre overordnede og strategiske mål for den samlede forening:

- Vi er her for nuværende og fremtidige generationer
- Vi fremmer en bæredygtig udvikling
- Vi fremmer ny viden og innovation

Vi lægger i alle vores aktiviteter stor vægt på åbenhed og transparens. Vi arbejder ambitiøst for at nå vores mål. Og vi ønsker, at vores samarbejdspartnere og omverdenen i øvrigt opfatter os som kompetente, troværdige, respektfulde og imødekommende.

I det filantropiske arbejde er det vores ambition i partnerskab med andre aktører at udvikle og forandre gennem nytænkning, samarbejde og med den nødvendige risikovillighed. Det er vigtigt for os, at vores indsats er forankret i det hverdags- og arbejdsliv, hvor vi skaber værdi. Det sikrer vi gennem netværk, samskabelse og dialog med de mange aktører, vi samarbejder med rundt omkring i Danmark.

Realdania arbejder på baggrund af tre strategier, der sætter retning for hvert aktivitetsområde i foreningen: De kommercielle investeringer, forenings- og medlemsaktiviteterne og det filantropiske arbejde. Strategierne evalueres løbende og bygges

på Realdanias vedtægter og det grundlag for Realdanias arbejde, som er fastlagt af bestyrelsen.

Vores filantropiske tilgang

Realdania ønsker med sine filantropiske indsatser at gøre en forskel over hele landet. Nogle gange sætter vi selv større indsatser i gang inden for et bestemt område. Andre gange er der tale om større og mindre projekter, der udspringer af lokalt engagement.

De filantropiske uddelinger omfatter både økonomiske og faglige bidrag, og vores filantropiske værktøjskasse rummer en række forskellige redskaber som f.eks. udredninger, kampagner, netværk, forskning og formidling.

Fælles for alle vores indsatser er, at de understøtter den filantropiske strategi og et eller flere af Realdanias seks filantropiske mål. Samtidig skal der være en klar filantropisk opgave. En opgave, andre aktører i samfundet, f.eks. markedet eller det offentlige, ikke løfter, eller ikke løfter i tilstrækkelig grad.

Vi samarbejder og deler viden

Samarbejde er en central del af Realdanias måde at arbejde filantropisk på. Vi tror på, at partnerskaber med de rigtige aktører omkring et problem giver de bedste, mest forankrede og mest effektfulde løsninger. Vores samarbejdspartnere er f.eks. staten, kommunerne, fonde, foreninger, forskningsinstitutioner, det private erhvervsliv og lokale, frivillige ildsjæle.

Vi mener, at det er en vigtig rolle for en filantropisk forening at kunne samle alle relevante parter omkring de projekter, vi går ind i. Vi ser det også som en central opgave at dele den viden og de erfaringer, vi opnår gennem vores arbejde. Derfor er videndeling i både faglige miljøer og i bredere kredse en del af vores strategi. Vi mener, at det er med til at skabe større effekt af vores arbejde.

Samfundsansvar

Realdania bidrager kontinuerligt og ambitiøst med at udvise samfundsansvar. Det gør vi ved at integrere økonomiske, sociale, miljømæssige og kulturelle hensyn i vores virke samt ved at understøtte menneskerettigheder og modvirke korrupsion.

Realdanias arbejde med samfundsansvar er inspireret af FN's 17 verdensmål samt af FN's ti Global Compact-principper, som vi tiltrådte som civilsamfundsaktør i 2011. Principperne har til formål at engagere verdens virksomheder og civilsamfundsorganisationer i at fremme universelle principper inden for menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og antikorrupsion.

For at sikre den størst mulige samlede effekt af indsatsen arbejdes der i Realdania med samfundsansvar tæt på kerneaktiviteterne. Det betyder, at vi naturligvis tager samfundsansvar, når vi bidrager filantropisk, men også når vi er bygherre, driftsher eller investor samt i det daglige arbejde gennem vores interne adfærd. •

Medlemsdemokratiet

“Medlemsdemokratiet er en vigtig del af foreningens historie og fundament. Og vi oplever stor interesse og engagement i Realdanias arbejde, når vi møder medlemmerne til bl.a. valgmøder og arrangementer rundt omkring i landet.”

Michael Brockenhuus-Schack
Bestyrelsesformand i Realdania

155.000
medlemmer

Realdania har omkring 155.000 medlemmer, og over 10.000 nye medlemmer meldte sig i løbet af 2018 ind i foreningen. Medlemskab er gratis, og alle, der ejer fast ejendom i Danmark, kan være med. Meld dig ind på realdania.dk/vær-med

Følg med!

Du kan som medlem følge med i Realdanias aktiviteter via nyhedsbrevet Mit Realdania – som også indeholder invitationer til særlige medlemsarrangementer.

Alle kan følge vores arbejde på realdania.dk – og på Facebook, Twitter og LinkedIn. Mange af vores projekter kan ses i vores projekt-app. Det kan de også i publikationen 'Turen går til Realdania', som Politikens Forlag har udgivet. Den viser vej til flere hundrede af Realdanias projekter rundt om i hele landet og kan downloades som e-bog på realdania.dk

Repræsentantskabet og bestyrelsen

Se en oversigt over og en præsentation af medlemmerne af repræsentantskabet og bestyrelsen på realdania.dk

Realdania er en forening med omkring 155.000 medlemmer. Det giver os et særligt ansvar og er samtidig et stærkt fundament. Det er Realdanias medlemmer, der vælger repræsentantskabet, som er foreningens øverste myndighed. Det sker på de geografiske og faglige valgmøder, vi afholder hvert år. Det er repræsentantskabet, der vælger bestyrelsen, som ansætter direktionen. På den måde står Realdanias ledelse i sidste ende til ansvar over for medlemmerne, og det giver vores aktiviteter en både folkelig og faglig forankring.

Medlemmerne

Alle, der ejer fast ejendom i Danmark, kan blive medlem af Realdania. Det gælder, hvis man selv ejer ejendom. Eller hvis man er udpeget af en juridisk person, f.eks. er repræsentant for en almen boligorganisation, en andelsboligforening, en virksomhed eller tilsvarende, der ejer fast ejendom. Det koster ikke noget at blive medlem. Et medlemskab giver mulighed for at deltage i medlemsdemokratiet, følge med i vores projekter og deltage i forskellige arrangementer – og på den måde være en del af vores arbejde med at skabe livskvalitet gennem det byggede miljø.

Repræsentantskabet

Repræsentantskabet består af 109 medlemmer, der vælges på valgmøder for en periode på fire år ad gangen. Det er repræsentantskabet, der er Realdanias øverste myndighed, og det er dem, der bl.a. vælger bestyrelsen, godkender vedtægter og årsrapport samt vælger revisor. Det er vigtigt, at repræsentantskabet har en bred sammensætning, bl.a. i forhold til geografi, kompetencer og netværk.

Bestyrelsen

Bestyrelsen består af 11 medlemmer, der varetager den overordnede strategiske ledelse af Realdania.

Bestyrelsen ansætter direktionen og fører tilsyn med denne, herunder kontrollerer bogføring og formueforvaltning. Bestyrelsen godkender budget og udformer og godkender foreningens strategier.

Direktionen

Direktionen består af en administrerende direktør, en filantropidirektør og en investeringsdirektør, der i fællesskab har ansvaret for den daglige ledelse af Realdania. •

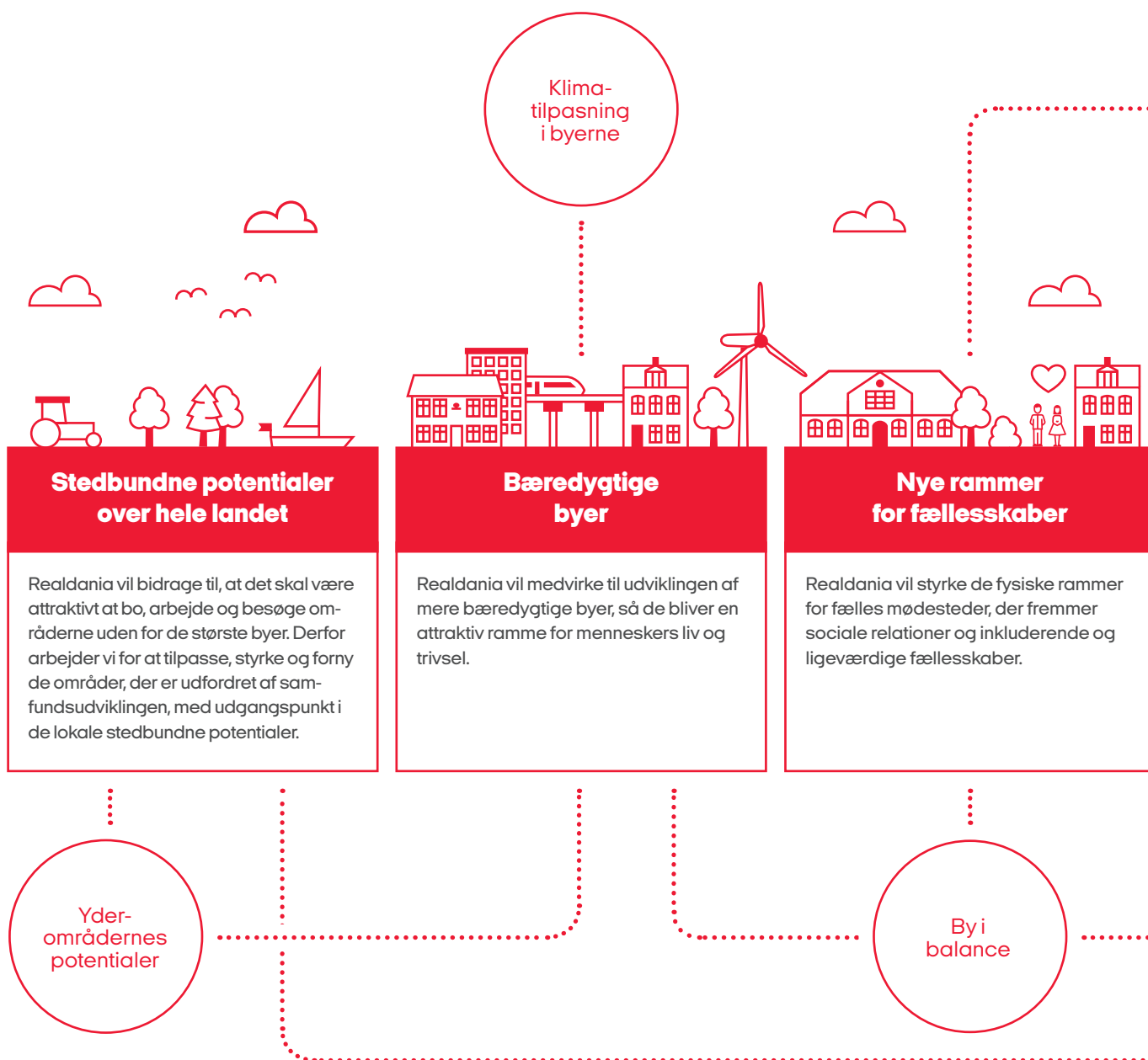
Medlemmer

Ledelse

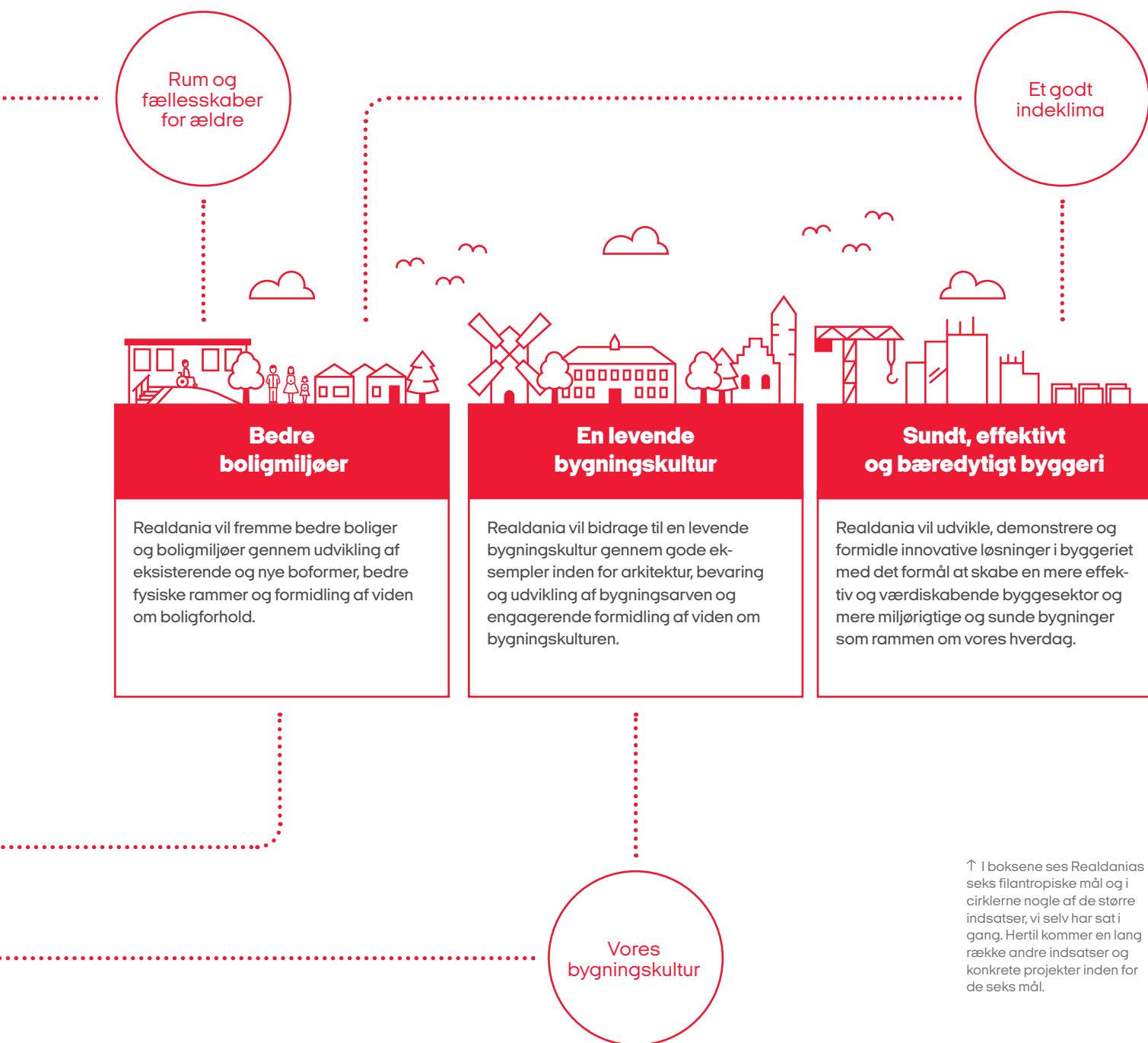
6

filantropiske mål

Realdania støtter store og små indsatser over hele landet. Fælles for dem er, at de understøtter et eller flere af vores seks filantropiske mål og vores overordnede mission om at skabe livskvalitet gennem det byggede miljø. Der skal desuden være en klar filantropisk opgave, f.eks. en opgave, som det private marked eller det offentlige ikke selv løfter. De seks filantropiske mål afspejler både globale, nationale og lokale udfordringer, hvor det byggede miljø har en betydning for livskvaliteten.

En række af udfordringerne deler Danmark med lande over hele verden, f.eks. områder som klimaforandringer, urbanisering og en bæredygtig udvikling for store og små byer og for byggeriet. Det er Realdanias ambition, at vores indsats også bidrager til de 17 verdensmål for en bæredygtig udvikling, som FN har fastlagt.

↑ I boksene ses Realdanias seks filantropiske mål og i cirklerne nogle af de større indsatser, vi selv har sat i gang. Hertil kommer en lang række andre indsatser og konkrete projekter inden for de seks mål.

Filantropiske nøgletal

23,1 mia. kr. siden 2000

Siden 2000 har Realdania støttet filantropiske projekter for i alt 18,7 mia. kr. Og har over samme periode derudover betalt 4,4 mia. kr. i skat.

Årets nye projektbevillinger

Der er i 2018 bevilget 552 mio. kr. til filantropiske uddelinger og filantropiske ejendomsinvesteringer.

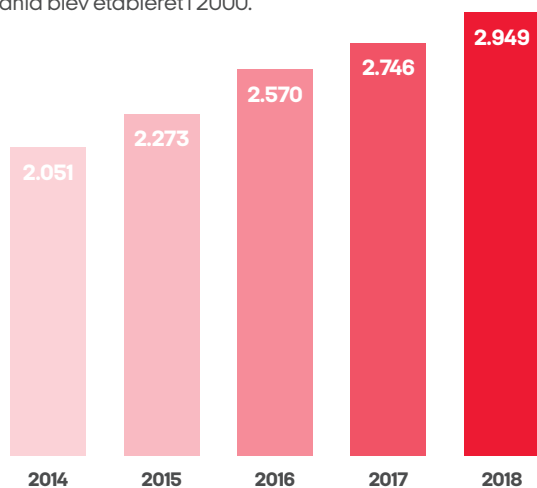
* Uddelinger netto består af årets reelle uddelinger fratrukket uudnyttede restbeløb fra tidligere års bevillinger.

** Delprojekter er projekter, der gennemføres under et hovedprojekt (f.eks. et byudviklingsprojekt med flere elementer) eller en kampagne.

Projekter og bevillinger	Antal nye projekter	Ny- og merbevillinger, mio. kr.	Samlet projektsum, mio. kr.
Uddelinger	148	563	1.269
Tilbageførte uddelinger fra tidligere år	-	-30	-
Uddelinger netto*	148	533	1.269
Filantropisk investeringselement	3	19	44
Projekter i alt	151	552	1.313
Delprojekter**	57	-	-
I alt tilgang	208	552	1.313

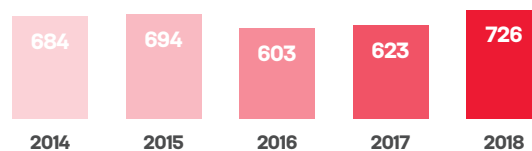
Antal afsluttede projekter

Pr. den 31/12-2018 har vi afsluttet i alt 2.949 projekter og delprojekter, siden Realdania blev etableret i 2000.

Antal igangværende projekter

Pr. den 31/12-2018 har vi 726 igangværende projekter.

Den samlede filantropiske projektportefølje pr. den 31/12-2018

Den samlede værdi af de projekter, vi var involveret i pr. den 31/12-2018, var på 23.400 mio. kr. Heraf bidrager Realdania med knap 48% af projekternes økonomi.

48%

Realdanias andel er knap 48% = 11.157 mio. kr.

52%

De øvrige samarbejdspartneres andel er godt 52% = 12.243 mio. kr.

3.675 projekter

Realdania har eksisteret siden 2000 og har igangsat og støttet over 3.675 små og store projekter over hele landet.

Investeringsnøgletal

Den kommercielle investeringsformue:

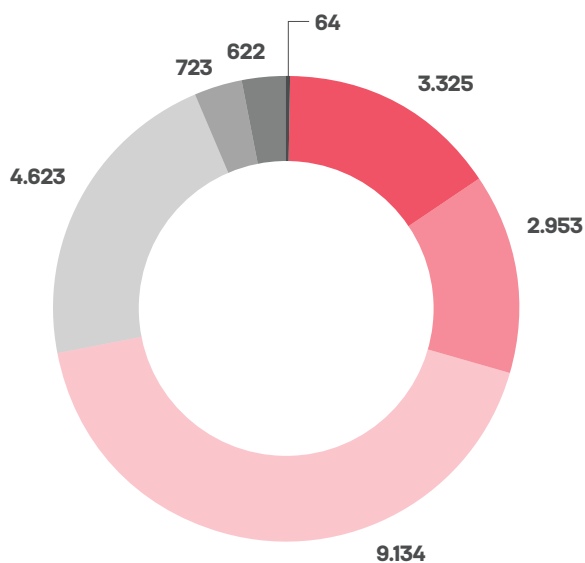
Værdi pr. den 31/12-2018

21.444 mio. kr.

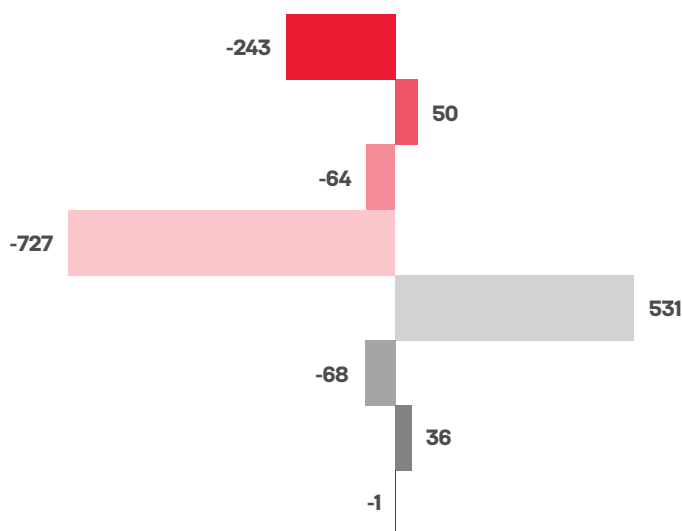
Afkast i 2018

-243 mio. kr. = -1,1%

Investeringsformuen fordelt på hovedaktivklasser pr. den 31/12-2018 (mio. kr.)

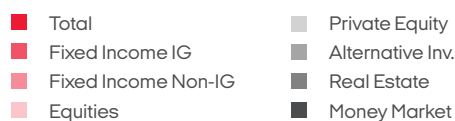

Investeringsformuens afkast fordelt på hovedaktivklasser i 2018 (mio. kr.)

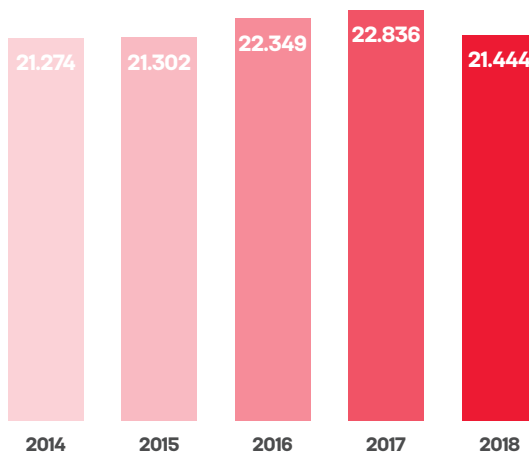

Samlet: 21.444 mio. kr.

Realdanias kommercielle investeringsformue er investeret i forskellige aktiver grupperet i hovedaktivklasser. Figuren viser investeringernes fordeling på hovedaktivklasser pr. den 31/12-2018.

Udviklingen i den kommercielle investeringsformue (mio. kr.)

Download årsrapporten

I årsrapporten finder du årsresultatet og flere nøgletal fra investering og filantropi.

Læs mere på realdania.dk

Langsigtet strategi for investering

“Realdania ønsker gennem det filantropiske arbejde i det byggede miljø at bidrage til livskvaliteten i Danmark – for både nuværende og for kommende generationer. Derfor har vi en langsigtet investeringsstrategi, der over tid skal sikre et højt afkast, og dermed et stabilt uddelingsniveau, i både gode og dårlige år på investeringsmarkederne.”

Peter Johansen
Investeringsdirektør

Governancestruktur

Bestyrelsen

Bestyrelsen træffer bl.a. beslutning om nye investeringsstrategier og aktivklasser samt om et årligt mandat til direktionen om investeringsstrategiske mål og rammer. Til bestyrelsen er der tilknyttet en investeringskomite, der varetager en række forberedende opgaver.

Direktionen

Direktionen varetager implementering af bestyrelsens strategiske beslutninger og træffer taktiske beslutninger inden for rammerne af bestyrelsens mandat i direktionen.

Investeringsteamet

Investeringsteamet varetager det operationelle ansvar for implementering af alle beslutninger.

Afkastet fra Realdanias kommercielle investeringsaktiviteter skaber grundlaget for de filantropiske indsatser, for forenings- og medlemsaktiviteterne og for den daglige drift af foreningen. Ambitionen med den langsigtede strategi for de kommercielle investeringer er todelte: Vi investerer vores formue med det mål at få det størst mulige afkast på lang sigt. Det skal ske med en veldefineret og afgrænset markedsrisiko og med en tilgang, der samtidig bidrager til at beskytte Realdanias egenkapital.

Målet er at holde Realdanias uddelinger på et stabilt niveau – i både gode og dårlige år på investeringsmarkederne – så vi også kan bidrage med filantropiske indsatser for kommende generationer.

De kommercielle investeringer bygger på faste processer og grundige analyser. Vi har en klar struktur for beslutninger, som strategisk, taktisk og operationelt er fordelt mellem bestyrelsen, direktionen og investeringsafdelingen.

De strategiske målsætninger

- 1 Realdanias langsigtede strategiske målsætning for markedsrisiko er 75 procent af markedsrisikoen på globale aktier.
- 2 Realdanias strategiske målsætning for det langsigtede afkast er afkastet på globale aktier.
- 3 I strategiperioden etablerer og udvikler Realdania konkrete beredskabsplaner med udgangspunkt i modellen for beskyttelse af egenkapitaludviklingen.

Samfundsansvarlige investeringer

Når Realdania investerer, sigter vi mod en balance mellem at skabe størst muligt langsigtet afkast og samtidig udvise en samfundsansvarlig adfærd.

Realdania vedtog i 2016 en opdateret politik for samfundsansvarlige investeringer gældende fra 2017. Den udstikker konkrete rammer for de kommercielle investeringsaktiviteter. Politikken baserer sig på gældende konventioner og lovgivning, og den implementeres løbende. Der igangsættes desuden gradvist nye initiativer, som sikrer en fortsat fremdrift i Realdanias arbejde med samfundsansvarlige investeringer.

Realdania bidrager som samfundsansvarlig og aktiv investor til at forandre forhold, som er i strid med rammerne for samfundsansvarlige investeringer. Vi mener, at den største effekt opnås gennem dialog med de virksomheder, som Realdania investerer i, og de eksterne kapitalforvaltere, som Realdania samarbejder med. Dermed søger vi sammen med andre investorer at påvirke virksomheders tilgang til lovgivning, arbejdstagerrettigheder, miljø, kontroversielle våben og god selskabsledelse. Disse aktiviteter kaldes samlet for “engagement”. •

